

10ನೇ ತರಗತಿ

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ

ವಿಜ್ಞಾನ

'ಒಂದು ಉತ್ತರ: ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆ'

ಜಿಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ  
ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು

## ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ

ಶ್ರೀಮತಿ ಪುಷ್ಪಲತಾ ಹೆಚ್.ಕೆ.

ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು & ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು (ಅಭಿವೃದ್ಧಿ)  
ಜಿಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು.

ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದರಾಜ್ ನಾಯ್ಕ

ಹಿರಿಯ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು  
ಜಿಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು.

ಶ್ರೀ ಸುರೇಶ್ ಹೆಚ್.ಬಿ.

ಉಪನ್ಯಾಸಕರು  
ಜಿಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಕನಿಕಾ ಎಂ.ಸಿ.

ಉಪನ್ಯಾಸಕರು  
ಜಿಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು.

## ರಚನಾ ತಂಡ

ಮಹಾದೇವಪ್ಪ ಕುಂದರಗಿ

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ ಆವತಿ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ತಾ.

ಚಂದ್ರಪ್ಪ ಎ.ಪಿ.

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ ದೋರನಾಳು, ತರೀಕೆರೆ ತಾ.

ಕಾಂತೇಶ್ ಟಿ.

ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜ್ (ಪ್ರೌ.ಶಾ.ವಿ), ಅಜ್ಜಂಪುರ.

ಜ್ಯೋತಿ ಸಿ.

ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜ್ (ಪ್ರೌ.ಶಾ.ವಿ), ಮೂಡಿಗರೆ.

ತೃಪ್ತಿ ಹೆಚ್.ಯು.

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ ಕೊಟ್ಟಿಗಹಾರ, ಮೂಡಿಗರೆ ತಾ.

ಭದ್ರೇಗೌಡ ಬಿ.ಆರ್.

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ ಗಡಿಗೇಶ್ವರ, ನ.ರಾ.ಪುರ ತಾ.

ಶಿವಕುಮಾರ್

ಸ.ಪ.ಪೂ.ಕಾ (ಪ್ರೌ.ಶಾ.ವಿ) ಪಂಚನಹಳ್ಳಿ, ಕಡೂರು ತಾ.

ಆಸ್ವಾ ಅಖ್ತರ್

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ ಬಾಳೆಹೊನ್ನೂರು, ನ.ರಾ.ಪುರ ತಾ.

ಸುಮ ಬಿ.ಎಲ್.

ಸ.ಪ.ಪೂ.ಕಾ (ಪ್ರೌ.ಶಾ.ವಿ) ಮುಗ್ಗಿಹಳ್ಳಿ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ತಾ.

ಕೆ.ಎಸ್. ನೀಲಕಂಠಪ್ಪ

ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜ್ (ಪ್ರೌ.ಶಾ.ವಿ), ಶೃಂಗೇರಿ.

ನಾಜಿಯ ಶಬ್ರೀನ್

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ ತಳಿಹಳ್ಳಿ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ತಾ.

ಭರತೇಶ್

ಶ್ರೀ ಸದ್ಗುರು ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ ಬಸರೀಕಟ್ಟಿ, ಕೊಪ್ಪ ತಾ.

ವಿಕಾಸ್‌ರಾಜ್

ಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಕಳಸ, ಮೂಡಿಗರೆ ತಾ.

ರೂಪ

ಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಕಳಸಾಪುರ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ತಾ.

ಲಕ್ಷ್ಮಣ್ ವಿ.

ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜ್(ಪ್ರೌ.ಶಾ.ವಿ), ಮೂಡಿಗರೆ

ಪ್ರಶಾಂತ ಟಿ.ಕೆ.

ಸ.ಪ.ಪೂ.ಕಾ (ಪ್ರೌ.ಶಾ.ವಿ) ಲಿಂಗದಹಳ್ಳಿ, ಬೀರೂರು ವಲಯ.

ಕವಿತ ಕೆ.ಎಸ್.

ಬಾಲಕಿಯರ ಸ.ಪ.ಪೂ. ಕಾಲೇಜ್(ಪ್ರೌ.ಶಾ.ವಿ) ಕಡೂರು.

ಶೀಲಾ ಬಿ.ವಿ.

ಎ.ಎಂ.ಆರ್. ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ ಬೀರೂರು. ಕಡೂರು ತಾ.

ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಆರ್.

ಬಾಲಕಿಯರ ಸ.ಪ.ಪೂ. ಕಾಲೇಜ್(ಪ್ರೌ.ಶಾ.ವಿ) ಮೂಡಿಗರೆ.

ಬಸವರಾಜ ನಾಯ್ಕ

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ ಬಗ್ಗವಳ್ಳಿ, ತರೀಕೆರೆ ತಾ.

ಸರಸ ಕೆ.ಎಂ.

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ ಬಸ್ಕಲ್, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ತಾ.

ಶ್ರೀಕಾಂತ್

ಜ್ಞಾನಗಂಗೋತ್ರಿ ಪ್ರೌ.ಶಾ. ಮೂಡಬಾಗಿಲು, ನ.ರಾ.ಪುರ ತಾ.

ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಘಟ್ಟಿ

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ ಶಾಂತಿಗ್ರಾಮ, ಕೊಪ್ಪ ತಾ.

ಪ್ರತೀಕ್

ಬಣಕಲ್ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ ಬಣಕಲ್, ಮೂಡಿಗರೆ ತಾ.

ಕೇಶವ

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ. ಬೊಗಸೆ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ತಾ.

ಸೋಮಶೇಖರಯ್ಯ ಎಂ.ಸಿ.

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ ಬಾಳೆಹೊಳೆ, ಮೂಡಿಗರೆ ತಾ.

ಸುಜಾತ

ಜ್ಞಾನಮಾಲಿನಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ ನ.ರಾ.ಪುರ ತಾ.

ಶೋಭಾ

ಶ್ರೀ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶ ಸರಸ್ವತಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ ನಾರ್ವೆ, ಕೊಪ್ಪ ತಾ.

## ಸಂದೇಶ

ಪ್ರೀತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೇ, ಶಿಕ್ಷಕ ವೃಂದದವರೇ ಮತ್ತು ಪೋಷಕ ಬಂಧುಗಳೇ,

ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ನೂರು ಫಲಿತಾಂಶ ತರುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ “ವಿಭಿನ್ನ” ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದು, ಇದರ ಮೂಲಕ ಪರೀಕ್ಷಾ ತಯಾರಿಗಾಗಿ ನಿಮಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದು, ಉತ್ತಮ ಅಂಕ ಗಳಿಸಲು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪೂರಕವಾಗಿದೆ.

ಕೋವಿಡ್ 19 ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತರಗತಿಯ ಬೋಧನಾ ಅವಧಿಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾದ ಕಾರಣ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷಾ ಮಂಡಳಿಯ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆಯ್ದು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಈ ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಕೇಳಬಹುದಾದ ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, ಇದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿದೆ.

ಈ ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಶ್ರಮಿಸಿದ ಡಯಟ್ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ತಂಡಕ್ಕೆ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಎಸ್. ಪೂವಿತಾ ಭಾ.ಆ.ಸೇ.,  
ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು,  
ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು.

## ಸಂದೇಶ

2020-21ನೇ ಸಾಲಿನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷವೂ ಸಹ ಕೋವಿಡ್-19ರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸವಾಲಿನ ವರ್ಷವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ 10ನೇ ತರಗತಿಯ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸದರಿ ವರ್ಷದ ಪಠ್ಯಾಂಶಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಬೋಧನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಯಾವುದೇ ಆತಂಕ, ಭಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದೇ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ತಯಾರಿ ನಡೆಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು ಹಾಗೂ ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು (ಅಭಿವೃದ್ಧಿ) ಇವರ ವತಿಯಿಂದ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಕೇಳಬಹುದಾದ ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು “ವಿಭಿನ್ನ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೊರತಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ.

ವಿದ್ಯಾಗಮ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಚಂದನವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂವೇದ ತರಗತಿಗಳು, ರೇಡಿಯೋ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಯೂ ಟ್ಯೂಬ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ಲಭ್ಯವಾಗಿರುವ ತರಗತಿ ಬೋಧನಾ ಅವಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಕ್ರಮ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರು ಹಾಗೂ 10ನೇ ತರಗತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚಿನ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಗಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಶುಭವಾಗಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎಂ.ಆರ್. ಮಾರುತಿ,  
ನಿರ್ದೇಶಕರು,  
ಡಿ.ಎಸ್.ಇ.ಆರ್.ಟಿ.,  
ಬೆಂಗಳೂರು

## ಮುನ್ನುಡಿ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖ ಹಂತ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯ ಆಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಕಡ್ಡಾಯ ಹಾಗೂ ಉಚಿತ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಹಕ್ಕಿನ ಸೌಲಭ್ಯದ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ ಒದಗಿ ಬರುವುದು ಈ ಮಹತ್ತರ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ನೆಲೆಗಟ್ಟು 2005 ರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೃತ ಹಾಗೂ ಸರಳವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಮಟ್ಟದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕೃಷಿ, ಸ್ವ-ಉದ್ಯೋಗ, ವ್ಯಾಪಾರ ಮುಂತಾದ ಹತ್ತು ಹಲವು ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಕವಲುಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ವಿಜ್ಞಾನ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಂಥ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತಿ ಆಗಲು ಸಾಕಷ್ಟು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಪರೀಕ್ಷಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಒಂದೇ ಉತ್ತರ ಇದ್ದರೂ ಬರೆಯುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಕೇಳಬಹುದಾದ ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮೊದಲೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವರು ಪರೀಕ್ಷಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಬರೆಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಒಂದೇ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಕೇಳಬಹುದಾದ ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ **ವಿಭಿನ್ನ** ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಾಯಿತು. ಆದೇ ರೀತಿ ಇತಿಹಾಸ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಭೂಗೋಳ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಹಾರ ಅಧ್ಯಯನದ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಠಗಳ ಮೇಲೂ ಕೇಳಬಹುದಾದಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಆಯ್ದು ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಭೆ ನಡೆಸಿ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಪಾಠ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಿ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಶಿಕ್ಷಕರು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗೆ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರಮವನ್ನು ವ್ಯಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೊರಬರಲು ಸಹಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಡಯೆಕ್ಷನ್ ಪರವಾಗಿ ಹೃದಯಪೂರ್ವಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

**ವಿಭಿನ್ನ** ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿನ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಹೊರತರಲು ಸಹಕರಿಸಿದ ನಮ್ಮ ಡಯೆಕ್ಷನ್ ಹಿರಿಯ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು ಹಾಗೂ ಉಪನ್ಯಾಸಕ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಯ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಪುಷ್ಪಲತ ಹೆಚ್.ಕೆ.

ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು & ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು(ಅಭಿವೃದ್ಧಿ),  
ಜಿಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು.

## ಆಶಯ ನುಡಿ

ಕೋವಿಡ್ 19ರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಘನಸರ್ಕಾರವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿಸಲುವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತಂದಿತು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು ವಿದ್ಯಾಗಮ, ಸಂವೇದ, ತರಗತಿ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತರದ ಕಲಿಕೆಯಂತಹ ವಿನೂತನವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು , ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಉತ್ತಮ ಅಂಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಫಲಿತಾಂಶದತ್ತ ಸರ್ವರ ಚಿತ್ತ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣದೊಂದಿಗೆ ಸರ್ವ ವಿಧ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಗಳಿಸಲು ತುಡುವ, ಮಿಡುವ, ದುಡುವ ಮನ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರದು. ಶೇ.30ರಷ್ಟು ಪಠ್ಯ ಕಡಿತಗೊಂಡಿರುವ 2020-21ನೆಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೃಂದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಗೊಂದಲವಾಗದ ಹಾಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥ, ಸಮರ್ಪಕ ಮತ್ತು ಸಮಂಜಸ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಭಯ, ಆತಂಕ ಪಡದೇ ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವಂತೆ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸುವುದು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಾದುದು. ಈ ಮಹತ್ವದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಡಯೆಕ್ಷನ್ ವತಿಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಶಿಕ್ಷಕರ ನೆರವಿನಿಂದ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಕೇಳಬಹುದಾದ ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು “ ವಿಭಿನ್ನ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೊರತಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಕರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಿಮದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಈ ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಕಗಳಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವುದು ಸಕಲರ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರು ಬಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯೊಂದಿಗೆ ಶುಭ ಹಾರೈಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ರಚಿಸಲು ಶ್ರಮಿಸಿದ ಡಯೆಕ್ಷನ್ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ತಂಡಕ್ಕೂ ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಬಿ.ವಿ.ಮಲ್ಲೇಶಪ್ಪ,

ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು (ಆಡಳಿತ),

ಸಾ.ಶಿ.ಇ.ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು.

# ಪರಿವಿಡಿ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಘಟಕದ ಹೆಸರು ಇತಿಹಾಸ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
<b>ಇತಿಹಾಸ</b>		
1	ಭಾರತಕ್ಕೆ ಯೂರೋಪಿಯನ್ನರ ಆಗಮನ	1
2	ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ವಿಸ್ತರಣೆ	3
3	ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು	4
4	ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಪ್ರತಿರೋಧಗಳು	5
5	ಸಾಮಾಜಿಕ & ಧಾರ್ಮಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು	8
6	ಭಾರತದ ಪ್ರಥಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮ	10
7	ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ	12
8	ಗಾಂಧಿಯುಗ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೋರಾಟ	13
9	ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಭಾರತ	16
<b>ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ</b>		
1	ಭಾರತದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳು	17
2	ಭಾರತದ ವಿದೇಶಾಂಗ ನೀತಿ	20
3	ಅನ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಭಾರತದ ಸಂಬಂಧ	21
4	ಜಾಗತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹಾಗೂ ಭಾರತದ ಪಾತ್ರ	22
5	ಜಾಗತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು	23
<b>ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ</b>		
1	ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ತರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ	24
2	ದುಡಿಮೆ	25
3	ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳು	26
4	ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು	26
<b>ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ</b>		
1	ಭಾರತದ ಮೇಲ್ಮೈ ಲಕ್ಷಣಗಳು	28
2	ಭಾರತದ ವಾಯುಗುಣ	30
3	ಭಾರತದ ಮಣ್ಣುಗಳು	31
4	ಭಾರತದ ಅರಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತು	32
5	ಭಾರತದ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು	33
6	ಭಾರತದ ಭೂಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು	34
7	ಭಾರತದ ಸಾರಿಗೆ & ಸಂಪರ್ಕ	34
8	ಭಾರತದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು	37
9	ಭಾರತದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಪತ್ತುಗಳು	39
<b>ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ</b>		
1	ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	42
2	ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	43
<b>ವ್ಯವಹಾರ ಅಧ್ಯಯನ</b>		
1	ಬ್ಯಾಂಕಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳು	45
2	ಗ್ರಾಹಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆ	47

## ಇತಿಹಾಸ

### ಅಧ್ಯಾಯ - 1

## ಭಾರತಕ್ಕೆ ಯೂರೋಪಿಯನ್ನರ ಆಗಮನ

- ಏಷ್ಯಾದ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಅರಬ್ ವರ್ತಕರು ಪೂರ್ವ ರೋಮನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಕಾನ್ಸ್ಟಾಂಟಿನೋಪಲ್ ನಗರಕ್ಕೆ ತಲುಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಟಲಿಯ ವರ್ತಕರು ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಯೂರೋಪಿನ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಹೀಗೆ ಕಾನ್ಸ್ಟಾಂಟಿನೋಪಲ್ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಕು ವಿನಿಮಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗುವ ಮೂಲಕ ಯೂರೋಪಿನ ವ್ಯಾಪಾರದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲೆಂದೆ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಯೂರೋಪಿನ ನಡುವೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕಾನ್ಸ್ಟಾಂಟಿನೋಪಲ್ ನಗರ ಯೂರೋಪಿನ ವ್ಯಾಪಾರದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಏಕೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕಾನ್ಸ್ಟಾಂಟಿನೋಪಲ್ ನಗರವು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಕು ವಿನಿಮಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವಿರಿ?

- 1453ರಲ್ಲಿ ಆಟೋಮನ್ ಟರ್ಕರು ಕಾನ್ಸ್ಟಾಂಟಿನೋಪಲ್ ನಗರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು.
- ಈ ಮಾರ್ಗಗಳ ಮೇಲೆ ಟರ್ಕರು ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೊಂದಿ ಹೆಚ್ಚು ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸತೊಡಗಿದರು.
- ಇಟಲಿಯ ವರ್ತಕರ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯವನ್ನು ಮುರಿಯಲು ಸ್ಪೇನ್, ಪೋರ್ಚುಗಲ್ ದೇಶಗಳು ಸಾಹಸಿ ನಾವಿಕರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದವು.
- ಹೊಸ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳಾದ ದಿಕ್ಕೂಚಿ, ಆಸ್ಟ್ರೋಲೋಬ್, ಸಿಡಿಮದ್ದು ಮೊದಲಾದವುಗಳು ನೆರವಿಗೆ ಬಂದವು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಜಲಮಾರ್ಗ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಕಾರಣವಾದ ಅಂಶಗಳು ಯಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಜಲಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಯೂರೋಪಿಯನ್ನರನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಿದ ಅಂಶಗಳು ಯಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪಶ್ಚಿಮ ಯೂರೋಪಿನ ದೇಶಗಳು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪರ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕಾನ್ಸ್ಟಾಂಟಿನೋಪಲ್ ಪತನ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಜಲಮಾರ್ಗ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿತು. ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿ.

- ಪೋರ್ಚುಗಲ್ ನಾವಿಕ ವಾಸ್ಕೋಡಗಾಮ 1498ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿ ತೀರದ ಕಲ್ಲಿಕೋಟೆ ಸಮೀಪದ 'ಕಾಪ್ಪಡ್' ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದನು.
- ಆ ಮೂಲಕ ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಯೂರೋಪ್ ನಡುವೆ ಹೊಸ ಜಲಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದನು.
- ವಾಸ್ಕೋಡಗಾಮ ಕಂಡುಹಿಡಿದ ಈ ಜಲಮಾರ್ಗವು ಸುಮಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಯೂರೋಪ್ ನಡುವಿನ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು.
- ಹೀಗೆ ಭಾರತದೊಮ್ಮೆಗೆ ಮರುವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಯೂರೋಪಿಯನ್ನರಲ್ಲಿ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಮೊದಲಿಗಾರಾದರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವಾಸ್ಕೋಡಗಾಮನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಜಲಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾದನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವಾಸ್ಕೋಡಗಾಮನು ಭಾರತ ಮತ್ತು ಯೂರೋಪಿನ ನಡುವೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪುನಃ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವಿರಿ?

- ಜಲಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೆ ಯೂರೋಪಿಯನ್ನರು ಪೋರ್ಚುಗೀಸರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.
- ವಾಸ್ಕೋಡಗಾಮನ ನಂತರ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ವೈಸರಾಯ್ ಆಗಿ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಕೋ ಡಿ ಆಲ್ಮೇಡಾ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದನು.
- ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಅಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಸಮುದ್ರದ ಮೇಲಿನ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನೌಕಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ 'ನೀಲಿ ನೀರಿನ ನೀತಿ'ಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು.
- ಅಲ್ವೆನ್ಸೋ ಡಿ ಅಲ್ಬುಕರ್ಕ್ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ನಿಜವಾದ ಸ್ಥಾಪಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ.
- ಸಾ.ಶ.1510ರಲ್ಲಿ ಬಿಜಾಪುರದ ಸುಲ್ತಾನನಿಂದ ಗೋವಾವನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡು ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದನು.
- ಮುಂದೆ ಒಂದು ಶತಮಾನ ಕಾಲ ಭಾರತದ ವ್ಯಾಪಾರದ ಮೇಲೆ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು.
- ನಂತರ ಡಚ್ಚರು ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷರ ಆಗಮನದ ನಂತರ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಕಳೆಗುಂದಿದರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಏಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವನತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಆಲ್ವೆನ್ಸೋ ಅಲ್ಬುಕರ್ಕ್ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ನಿಜವಾದ ಸ್ಥಾಪಕನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಏಕೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಲ್ವೆನ್ಸೋ ಡಿ ಅಲ್ಬುಕರ್ಕ್‌ನ ಸಾಧನೆಗಳೇನು?

- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷರು & ಫ್ರೆಂಚರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾರದೆ ಡಚ್ಚರು ಸಾಂಬಾರು ದ್ವೀಪಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಂಡರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಡಚ್ಚರು ಸಾಂಬಾರು ದ್ವೀಪಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಏಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಂಡರು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಡಚ್ಚರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭದ್ರವಾದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲರಾದರು. ಕಾರಣವೇನು?

- 1674ರಲ್ಲಿ ಫ್ರೆಂಚರು ವಾಲಿಕೊಂಡಪುರನ ಸ್ಥಳೀಯ ಮುಸ್ಲಿಂ ಅಧಿಕಾರಿಯಿಂದ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು.
- ಕ್ರಮೇಣ ಇದನ್ನು ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.
- ಇದೇ ಪುದುಚೇರಿ ಅಥವಾ ಪಾಂಡಿಚೇರಿ . ಇದನ್ನು ಫ್ರೆಂಚರು ಭಾರತ ತೊರೆದು ಹೋಗುವವರೆಗೆ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಫ್ರೆಂಚರ ರಾಜಧಾನಿ ಯಾವುದಾಗಿತ್ತು? ಇದನ್ನು ಅವರು ಯಾರಿಂದ ಪಡೆದರು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಫ್ರೆಂಚರು ಪಾಂಡಿಚೇರಿಯನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಹೇಗೆ?

- 1746ರಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿಚೇರಿಯ ಗವರ್ನರ್ ಆಗಿ ಡೂಪ್ಲೆ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡನು.
- ಈತನು ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಫ್ರೆಂಚರ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಹವಣಿಸಿದನು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಡೂಪ್ಲೆಯ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಏನಾಗಿತ್ತು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಡೂಪ್ಲೆ ಇಂಗ್ಲೀಷರ ಜೊತೆ ಸಂಘರ್ಷಗಳಿಗಿಳಿಯಲು ಕಾರಣವೇನು?

- ಮೀರ್ ಖಾಸಿಮನು ದಸ್ತಕ್‌ಗಳ ದುರ್ಬಳಕೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಬಂಗಾಳದ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಸುಂಕಮುಕ್ತ ಎಂದೂ ಘೋಷಿಸಿದನು.
- ಭಾರತೀಯರು ಸುಂಕವಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಸುವ ಮೂಲಕ ಬ್ರಿಟಿಷರೊಡನೆ ನೇರ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಿದರು.
- ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಬಾರಿ ಹೊಡೆತ ಬಿದ್ದಿತು.
- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಈ ಕಾರಣವನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ ಮೀರ್ ಖಾಸಿಮನನ್ನು ನವಾಬನ ಪದವಿಯಿಂದ ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಿದರು.
- ಇದರಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಮೀರ್‌ಖಾಸಿಮನು ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದನು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮೀರ್‌ಖಾಸಿಂ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಸುಂಕಮುಕ್ತ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದ್ದರ ಪರಿಣಾಮವೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬಕ್ಸಾರ್ ಕದನದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಮೀರ್ ಖಾಸಿಂನ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ನಿಂತರು. ಏಕೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮೀರ್‌ಖಾಸಿಂನನ್ನು ಬಂಗಾಳದ ನವಾಬನ ಪದವಿಯಿಂದ ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಲು ಕಾರಣಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬಕ್ಸಾರ್ ಕದನಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳೇನು?

- ಮೀರ್‌ಖಾಸಿಂನು ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದನು
- ಭಾರತೀಯ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಸುಬುದಾರರು ಅವನ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ನಿಂತರು.
- ಮೀರ್‌ಕಾಸಿಂನು ಮೊಗಲ್ ದೊರೆ 'ಎರಡನೇ ಷಾ ಆಲಂ' ಮತ್ತು ಔದ್‌ನ ನವಾಬ 'ಷೂಜ್ ಉದ್ ದೌಲ' ರೊಂದಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು.
- ಈ ಮೈತ್ರಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿ ಹೆಕ್ಟರ್ ಮನ್ರೋ 1764ರ ಬಕ್ಸಾರ್ ಕದನದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿದನು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬಕ್ಸಾರ್ ಕದನವನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಮೀರ್‌ಕಾಸಿಂನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

- ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಗೆ ಬಂಗಾಳದ ಮೇಲಿನ 'ದಿವಾನಿ' ಹಕ್ಕನ್ನು ಎರಡನೇ ಷಾ ಆಲಂ ನೀಡಿದನು.
- ಷಾ ಆಲಂ ವಾರ್ಷಿಕ 26 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಬಂಗಾಳದ ಮೇಲಿನ ತನ್ನ ಹಕ್ಕನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು.
- ಔದ್‌ನ ನವಾಬ ಷೂಜ್-ಉದ್-ದೌಲನು ಕಂಪನಿಗೆ ಯುದ್ಧ ನಷ್ಟ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ 50 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು.
- ಮೀರ್ ಜಾಫರ್ ಅವನ ಮಗನಿಗೆ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಮಗನಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ವೇತನ ನೀಡಿ ಬಂಗಾಳದ ಪೂರ್ಣ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಕಂಪನಿಯು ನಿರ್ವಹಿಸತೊಡಗಿತು.
- ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಬಕ್ಸಾರ್ ಕದನವು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಬಂಗಾಳ, ಬಿಹಾರ ಮತ್ತು ಓರಿಸ್ಸಾದ ನಿಜವಾದ ಒಡೆಯರೆಂದು ದೃಢೀಕರಿಸಿತು.
- ಔದ್ ಕೂಡ ಇವರ ಅಧೀನದಲ್ಲೇ ಉಳಿಯುವಂತಾಯಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬಕ್ಸಾರ್ ಕದನವು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಅನೇಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿತು. ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬಕ್ಸಾರ್ ಕದನವು ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು ಬಂಗಾಳ, ಬಿಹಾರ ಮತ್ತು ಓರಿಸ್ಸಾದ ನಿಜವಾದ ಒಡೆಯರೆಂದು ದೃಢೀಕರಿಸಿತು. ಹೇಗೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬಕ್ಸಾರ್ ಕದನದ ಪರಿಣಾಮಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪರಮಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಬಕ್ಸಾರ್ ಕದನವು ಹೇಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿತು?

- ರಾಬರ್ಟ್ ಕ್ಲೈವ್‌ನು ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ದ್ವಿಪ್ರಭುತ್ವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು.
- ಈ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭೂ ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಿ ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.
- ನವಾಬನು ಆಡಳಿತ , ನ್ಯಾಯ ಮೊದಲಾದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.
- ಹೀಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ತಮ್ಮ ವಾಣಿಜ್ಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪರಮಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬಂಗಾಳ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಹೇಗೆ ರಾಜಕೀಯ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದರು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರಲು ದಿಪ್ರಭುತ್ವ ಪದ್ಧತಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿತು . ಹೇಗೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ದ್ವಿ ಪ್ರಭುತ್ವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

## ಅಧ್ಯಾಯ-2

### ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆ ವಿಸ್ತರಣೆ

- ಮೊಘಲ್ ದೊರೆ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದ ಕೋರ ಮತ್ತು ಅಲಹಾಬಾದ್‌ಗಳನ್ನು ಮರಾಠರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು.
- ಪೇಶ್ವೆ ಹುದ್ದೆಗಾಗಿ ಮರಾಠರಲ್ಲಿ ಆಂತರಿಕ ಕಲಹ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು.
- ಮರಾಠರ ಮನೆತನಗಳಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಬೆಂಬಲ ಸಿಗದ ರಘೋಬನು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಬೆಂಬಲ ಕೋರಿದನು.
- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಈ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ತಮ್ಮ ಲಾಭಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- 1ನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಮರಾಠ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಸಂಗತಿಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- 1ನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಮರಾಠ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳೇನು?

- 1ನೇ ಮರಾಠ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮರಾಠರು ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಯಶಸ್ಸು ಸಾಧಿಸಿದರೂ, ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅಹಮದಬಾದ್ ಅನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು.
- ಮರಾಠರ ಒಕ್ಕೂಟವು ಯುದ್ಧ ಮುಂದುವರಿಸಲಾಗದೆ ಬ್ರಿಟಿಷರೊಂದಿಗೆ ಸಾಲ್‌ಬಾಯ್ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು.
- ಎರಡನೇ ಮಾಧವರಾವ್‌ನನ್ನು ಪೇಶ್ವೆಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- 1ನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಮರಾಠ ಯುದ್ಧದ ಫಲಿತಾಂಶಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- 1ನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಮರಾಠ ಯುದ್ಧದ ಪರಿಣಾಮಗಳೇನು?

- ಮರಾಠ ಮನೆತನಗಳ ನಾಯಕರ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷವೇ ಈ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.
- 1802ರಲ್ಲಿ ಹೋಲ್ಕರ್ ಸೈನ್ಯವು ಸಿಂಧಿಯಾ ಮತ್ತು ಪೇಶ್ವೆ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿತು.
- ಪೇಶ್ವೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದನು.
- ಪೇಶ್ವೆಯು ಬೆಸ್ಟನ್ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕುವ ಮೂಲಕ ಸಹಾಯಕ ಸೈನ್ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿದನು.
- ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪೇಶ್ವೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಮರಾಠ ಮನೆತನಗಳು ಒಗ್ಗೂಡಿದವು.
- 1803-1805ರವರೆಗೆ ಮರಾಠ ಮನೆತನಗಳ ಸೇನೆಯನ್ನು ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿಯು ಅನೇಕ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಮಣಿಸಿದನು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- 2ನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಮರಾಠ ಯುದ್ಧದ ಕಾರಣವಾದ ಸಂಗತಿಗಳಾವುವು? ಮತ್ತು ಇದರ ಪರಿಣಾಮಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- 2ನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಮರಾಠ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- 2ನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಮರಾಠ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮೇಲುಗೈ ಸಾಧಿಸಿದರೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವಿರಿ

- ಲಾರ್ಡ್ ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿಯ ಯುದ್ಧಪ್ರಿಯ ನೀತಿಯಿಂದ ಕಂಪನಿಗೆ ಸಾಲದ ಹೊರೆ ಹೆಚ್ಚಿತು.
- ಇದರಿಂದ ತೀವ್ರ ಟೀಕೆಗೆ ಒಳಗಾದ ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿಯು ತನ್ನ ಹುದ್ದೆಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿ ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಮರಳಿದನು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿಯು ತನ್ನ ಹುದ್ದೆಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಏಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿಯ ಸಹಾಯಕ ಸೈನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯು ಯಶವಿಯಾದರೂ ಆತನು ತೀವ್ರ ಟೀಕೆಗೆ ಗುರಿಯಾದನು ಏಕೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಸಾಲದ ಹೊರೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಏಕೆ?

- ಮರಾಠ ಮನೆತನಗಳು ತಮ್ಮ ಘನತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿದವು.

- 1817ರಲ್ಲಿ ಪೇಶ್ವೆಯು ಪೂನಾದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಯು ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿ ಸುಟ್ಟನು.
- ನಾಗಪುರದ ಅಪ್ಪಾಸಾಹೇಬ ಮತ್ತು ಮಲ್ಹಾರಾವ್ ಹೋಳ್ಕರ್ ಕುಡ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ದಂಗೆ ಎದ್ದು ಸೋತರು.
- ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಪೇಶ್ವೆ ಎರಡನೇ ಬಾಜಿರಾಯನು ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ 1818ರಲ್ಲಿ ಕೋರೆಗಾವ್ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಿ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಸೋತು ಶರಣಾದನು.
- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಪೇಶ್ವೆ ಪದವಿಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿ ಬಾಜಿರಾಯನಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ವೇತನ ನೀಡಿದರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- 3ನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಮರಾಠ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- 3ನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಮರಾಠ ಯುದ್ಧವು ಮರಾಠ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿತ್ತು . ಹೇಗೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- 3ನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಮರಾಠ ಯುದ್ಧವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

- 1839ರಲ್ಲಿ ರಣಜಿತ್ ಸಿಂಗನು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ನಂತರ ಪಂಜಾಬಿನಲ್ಲಿ ಅರಾಜಕತೆ ತಲೆ ಎತ್ತಿತ್ತು.
- 1809ರ 'ನಿರಂತರ ಮೈತ್ರಿ ಒಪ್ಪಂದ' ವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಪಂಜಾಬ್‌ನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಲು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಸಂಚು ರೂಪಿಸಿದರು.
- 1845ರ ಡಿಸೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೂ ಪಂಜಾಬ್ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೂ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾಯಿತು.
- ಸೋತ ಸಿಖ್ಖರು ಅವಮಾನಕರ ಲಾಹೋರ್ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ 1846ರಲ್ಲಿ ಸಹಿ ಹಾಕಬೇಕಾಯಿತು.
- 1848ರಲ್ಲಿ ಪಂಜಾಬಿನ ಮೇಲೆ ನೇರ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಹೇರಲು ಹೊರಟಾಗ ಪಂಜಾಬಿಗಳು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರು.
- ಪಂಜಾಬಿಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಲಾರ್ಡ್ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯು ಪಂಜಾಬನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಿದರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಆಂಗ್ಲೋ ಸಿಖ್ ಯುದ್ಧದ ಬಗ್ಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಪಂಜಾಬನ್ನು ಹೇಗೆ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಸಿಖ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಂಗ್ಲೋ ಸಿಖ್ ಯುದ್ಧಗಳು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಹೇಗೆ ನೆರವಾದವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪಂಜಾಬ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಶ್ರಿತ ರಾಜ್ಯವಾದುದು ಹೇಗೆ??

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಿಖ್ಖರಿಗೆ ಅವಮಾನಕರ ಲಾಹೋರ್ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಏಕೆ?

### ಅಧ್ಯಾಯ-3

### ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು

- ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಧಿಕಾರಿ ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್
- ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್ ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ಮದರಸಾವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು
- ಜೋನಾಥನ್ ಡಂಕನ್ ಬನಾರಸ್ ನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು
- ಮೆಕಾಲೆಯ ವರದಿಯು ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ತಳಹದಿಯಾಯಿತು
- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಾಂಭವಾಯಿತು
- ಕಲ್ಕತ್ತಾಬಾಂಬೆ ಮತ್ತು ಮದ್ರಾಸ್ ಗಳಲ್ಲಿ ನೂತನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು

ಪ್ರಶ್ನೆ :- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಂದಂತಹ ಸುಧಾರಣೆಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ :- ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ

ಪ್ರಶ್ನೆ :- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕೊಡುಗೆಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ :- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಂತಹ ಬದಲಾವಣೆಗಳೇನು?

- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.
- ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ.
- ವೃತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿದವು.
- ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಲೇಖಕರ ಚಿಂತನೆಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾವಂತ ವರ್ಗದವರ ಆಲೋಚನೆ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಾವೀನ್ಯತೆ ಉಂಟಾಯಿತು.
- ಹೊಸ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು.
- ಭಾರತೀಯರು ತಮ್ಮ ಸಮೃದ್ಧ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತೀಯರ ಮೇಲೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯು ಬೀರಿದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಹೊಸ ತಲೆಮಾರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು. ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

- ಲಾರ್ಡ್ ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಪೋಲೀಸ್ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತಂದನು
- ಇವನು “ಸೂಪರಿಂಡೆಂಟೆಂಟ್ ಆಫ್ ಪೋಲೀಸ್” ಎನ್ನುವ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು
- 1793 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ತಾಣಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಲಾಯಿತು
- ಪ್ರತಿ ತಾಣೆಯನ್ನು ‘ಕೊತ್ತಾಲರ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ಹಳ್ಳಿಗಳು’ ಚೌಕಿದಾರರ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ತರಲಾಯಿತು
- ಕೊತ್ತಾಲರು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದರು
- 1861 ರಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸ್ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು
- 1902 ರಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸ್ ಕಮಿಷನ್ ಕಾಯ್ದೆಯು ವಿದ್ಯಾರ್ಹತೆಯನ್ನು ಪಡೆದವರನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿ ಹುದ್ದೆಗೆ ನೇಮಿಸುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲಿಸಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಂತಹ ಸುಧಾರಣೆಗಳಾವುವು ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಲಾರ್ಡ್ ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನು ಪೋಲೀಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸುಧಾರಿಸಿದನು ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಂತಹ ಬದಲಾವಣೆಗಳೇನು?

- ವಾರನ್ ಹೆಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್ ಎರಡು ಬಗೆಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು .
- ದಿವಾನಿ ಅದಾಲತ್ ( ನಾಗರಿಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯ )
- ಹಿಂದುಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೂ ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಕಾರ ನ್ಯಾಯದಾನ
- ಮುಸ್ಲಿಂಗಳಿಗೆ ಷರಿಯತ್ ಕಾನೂನುಗಳ ಪ್ರಕಾರ ನ್ಯಾಯದಾನ
- ಯುರೋಪಿನ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ
- ಫೌಜದಾರಿ ಅದಾಲತ್ ( ಅಪರಾಧ ನ್ಯಾಯಾಲಯ )
- ಇಸ್ಲಾಂ ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ವಿಚಾರಣೆ
- ಕ್ರಮೇಣ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಾನೂನುಗಳ ಜಾರಿ ಕ್ರಮ
- “ ಕಾಜಿಗಳ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಮೂಲಕ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ರೂಪಿಸಿದ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿರಿ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಗರಿಕ ಮತ್ತು ಅಪರಾಧ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಂತಹ ಸುಧಾರಣೆಗಳೇನು?

- ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಒಂದು ದೇಶವೆಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಇರಲಿಲ್ಲ.
- ಭಾರತವು ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಹಂಚಿಹೋಗಿತ್ತು.
- ಬ್ರಿಟಿಷರು ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು.
- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಏಕರೂಪ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಏಕರೂಪ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದರು.
- ಶಿಕ್ಷಣ , ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ , ಭೂಕಂದಾಯ , ವ್ಯಾಪಾರ ಕೃಷಿ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದರು.
- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಾವು ಕಟ್ಟಿದ ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಏಕರೂಪವನ್ನು ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಾವು ಕಟ್ಟಿದ ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಏಕರೂಪವನ್ನು ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪದ ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದರು.

- ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನು “ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಯೂ ಭ್ರಷ್ಟ” ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೀಡಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಏಕೆ ನೀಡಲಾಯಿತು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ತಾರತಮ್ಯದ ನೀತಿ ಅನುಸರಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು

#### ಅಧ್ಯಾಯ-4

### ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಪ್ರತಿರೋಧಗಳು

- ಟಿಪ್ಪುತನ್ನಅರ್ಧರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದು.
- 3 ಕೋಟಿರೂಪಾಯಿಯುದ್ದ ನಷ್ಟ ಪರಿಹಾರಕೊಡುವುದು.

- ಯುದ್ಧ ನಷ್ಟ ಕೊಡುವವರೆಗೂ ತನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒತ್ತೆಯಾಗಿ ನೀಡುವುದು.
- ಯುದ್ಧ ಖೈದಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುವುದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಶ್ರೀರಂಗ ಪಟ್ಟಣಒಪ್ಪಂದದ ಷರತ್ತುಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಶ್ರೀರಂಗ ಪಟ್ಟಣಒಪ್ಪಂದದ ಕರಾರುಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಶ್ರೀರಂಗ ಪಟ್ಟಣಒಪ್ಪಂದ ಅಸಮಾನ ಷರತ್ತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸಿ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- 3 ನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧದ ಪರಿಣಾಮಗಳೇನು?

- 1707ರಲ್ಲಿ ಮೊಘಲ್ ದೊರೆ ಔರಂಗಜೇಬನ ಮರಣ.
- ಮೊಘಲರ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವಕ್ಕಾಗಿ.
- ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊಘಲರ ರಾಜಕೀಯ ಹತೋಟಿತಪ್ಪಿತು.
- ಕರ್ನಾಟಕ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದ ಕಿತ್ತಾಟ ಆರಂಭವಾದವು.
- 1704ರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರ ಮರಣ.
- ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರತ್ವದ ಸಮಸ್ಯೆ ಉಂಟಾಯಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ 18ನೇ ಶತಮಾನ ರಾಜಕೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಶತಮಾನವೆನ್ನಲು ಕಾರಣಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ 18ನೇ ಶತಮಾನ ರಾಜಕೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಶತಮಾನ' ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

- ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೈನಿಕನಾಗಿದ್ದು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿ ಚಾಣಾಕ್ಷ ನೀತಿಗೆ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದನು.
- ದೇವನಹಳ್ಳಿ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅರ್ಕಾಟ್ ನಿಜಾಮನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದನು.
- ಸೈನಿಕರ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಫಲನಾದನು.
- ನವಾಬ್ ಹೈದರಾಲಿ ಖಾನ್ ಒಂದು ಹೆಸರಾದನು.
- ಶಸ್ತ್ರಗಳ ಉಪಯೋಗ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತಿ ಗಳಿಸಿದನು.
- ಚುರುಕಿನ ಸೈನಿಕ ಕಾರ್ಯಚರಣೆಗಳಿಂದ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರನ್ನು ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗಿಸಿ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದುಕೊಂಡನು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಹೈದರಾಲಿಯು ಹೇಗೆ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಹೈದರಾಲಿಯು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹಂತಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೈನಿಕನಾಗಿದ್ದ ಹೈದರಾಲಿಯು ಮೈಸೂರಿನ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಹೇಗೆ?

- ದೋಂಡಿಯ ಚನ್ನಗಿರಿಯ ಮರಾಟಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು .
- ಶೌರ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಜನ ಇವನನ್ನು ವಾಘ್ ಎಂದೂ ಕರೆದರು .
- ಹೈದರಾಲಿಯ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವರೋಹಿ ಸೈನಿಕನಾಗಿ ಸೇರಿ ಆನಂತರ ಸೇನಾ ನಾಯಕನಾದನು.
- ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಮನಸ್ಸು ಪಡೆದಿದ್ದಾಗಿ ಸೆರೆಮನೆ ಸೇರಿ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡು ಒಂದು ಸೈನ್ಯ ಸಂಘಟಿಸಿದನು.
- ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮತ್ತು ಬಿದನೂರಿನ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು.
- ಅನೇಕ ಅತ್ಯಪ್ತ ಪಾಳೆಗಾರರು ಈತನಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರು.
- ಪ್ರೆಂಚರು ಈತನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಹಸ್ತ ನೀಡಿದರು.
- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಕಾರ್ಯಚರಣೆ ನಡೆಸಿ ಕೋನ್‌ಗಲ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಈತನನ್ನು ಹತ್ತೈಗೈದರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ದೋಂಡಿಯಾ ವಾಘ್ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿದ ಕ್ರಮವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ದೋಂಡಿಯಾ ವಾಘನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಸಶಸ್ತ್ರದಂಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ದೋಂಡಿಯಾ ವಾಘ್‌ದಂಗೆ ಹೇಳಲು ಕಾರಣವಾದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳೇನು?

- ಮಲ್ಲಸರ್ಜನ ಮರಣ ನಂತರ ಚನ್ನಮ್ಮಕ್ಕಿತ್ತೂರಿನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸತೊಡಗಿದಳು.
- ಶಿವಲಿಂಗ ರುದ್ರಸರ್ಜನ ಅಸಮರ್ಥತೆಯಿಂದ ಆಡಳಿತ ಜವಬ್ದಾರಿ ಚನ್ನಮ್ಮಳಾದಾಯಿತು.
- ಶಿವಲಿಂಗ ರುದ್ರಸರ್ಜನ ಮರಣ ನಂತರ ಶಿವಲಿಂಗಪನನ್ನು ದತ್ತುಪಡೆದು ಆಡಳಿತ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು.
- ದತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ ನೀತಿ ಅನ್ವಯಕ್ಕಿತ್ತೂರನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳು ಯತ್ನಿಸಿದನು.
- ಕಿತ್ತೂರಿನ ಖಜಾನೆ, ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾಕರೆ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು.

- ಯುದ್ಧ ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಚೆನ್ನಮ್ಮ, ಕಿತ್ತೂರು ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಧ್ಯಾಕರೆಯನ್ನು ಕೊಂದರು.
- ಕಿತ್ತೂರನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಚೆನ್ನಮ್ಮಳನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲಾಯಿತು.
- ಸೆರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದರಾಣಿಚೆನ್ನಮ್ಮ ಇಂದಿಗೂ ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ರಾಣಿಚೆನ್ನಮ್ಮ ಇಂದಿಗೂ ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಹೇಗೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕಿತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ವಿರೋಧಿ ಹೋರಾಟವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕಿತ್ತೂರಿನ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮಳ ಪಾತ್ರವೇನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕಿತ್ತೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಶವಾದ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?

- ಚೆನ್ನಮ್ಮನೊಂದಿಗೆ ರಾಯಣ್ಣನ ಹೆಸರು ಅಜರಾಮರ ಮತ್ತು ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯವೆನಿಸಿದೆ.
- ಕಿತ್ತೂರಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯತನ್ನ ಆದ್ಯಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಹೋರಾಡಿದನು.
- ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುತ್ತಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಅಭಿಮಾನ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡನು.
- ಖಜಾನೆ ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದನು.
- ನಂದಗಡ, ಖಾನಪುರ ಮತ್ತು ಸಂಪಗಾವಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಸ್ಥಳಗಳಾದವು.
- ರಾಯಣ್ಣನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲು ಬ್ರಿಟೀಷರು ಸಂಚು ರೂಪಿಸಿದರು.
- ಸಂಚಿಗೆ ಬಲಿಯಾದ ರಾಯಣ್ಣನನ್ನು 1831ರಲ್ಲಿ ನಂದಗಡದಲ್ಲಿ ಗೆಲಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಂಗೊಳ್ಳಿ ರಾಯಣ್ಣನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿದ ಕ್ರಮವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕಿತ್ತೂರಿನ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ರಾಯಣ್ಣನ ಪಾತ್ರವೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಂಗೊಳ್ಳಿ ರಾಯಣ್ಣನ ಹೋರಾಟ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯವಾದುದು. ಹೇಗೆ?

- ಕೊಡಗಿನ ರಾಜ ಚಿಕ್ಕವೀರರಾಜೇಂದ್ರನ ಪದಚ್ಯುತಿ ರಾಜಕೀಯ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು.
- ಸ್ವಾಮಿ ಅಪರಾಂಪರ, ಕಲ್ಯಾಣಸ್ವಾಮಿ ಬಂಧನದ ನಂತರ ಪುಟ್ಟಬಸಪ್ಪ ಬಂಡಾಯ ಮುಂದುವರಿಸಿದನು.
- ಸುಳ್ಯಾ, ಬೆಳ್ಳಾರೆ ಮತ್ತು ಪುತ್ತೂರು ಬಂಡಾಯದ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನಗಳಾಗಿದ್ದವು.
- ಪುಟ್ಟಬಸಪ್ಪತನ್ನನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ಅಪರಾಂಪರ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂಡಾಯದ ನಾಯಕನಾದನು.
- ಪುಟ್ಟಬಸಪ್ಪ ಬಂಡುಕೋರರ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿದನು.
- ಬಂಟವಾಳ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ನಡೆಸಿ ಜೈಲು ಮತ್ತು ಖಜಾನೆ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದರು.
- ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸೈನ್ಯ ಪುಟ್ಟಬಸಪ್ಪ ಮತ್ತು ಆತನ ಸಂಗಡಿಗರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕೊಡಗಿನ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಬಸಪ್ಪನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಮರ ಸುಳ್ಯ ಬಂಡಾಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವಿರೋಧಿ ಹೋರಾಟವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

- ವೀರಪ್ಪ ಜಮೀನುದಾರರಾಗಿದ್ದು ಕೊಪ್ಪಳ ಮತ್ತು ಸನಿಹದ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು.
- ಅನೇಕ ರೈತರು ಮತ್ತು ಜಮೀನುದಾರರು ಈತನಿಗೆ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿದರು.
- ವೀರಪ್ಪನನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ನೀಜಾಮರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಸೈನ್ಯ ನಿಯೋಜಿಸಿದರು.
- ವೀರಪ್ಪ ಸತತವಾಗಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದನು.
- ನಂತರ ಕೊಪ್ಪಳ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕೊಪ್ಪಳದ ದಂಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕೊಪ್ಪಳದ ವೀರಪ್ಪ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಹೇಗೆ ಹೋರಾಡಿದನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕೊಪ್ಪಳದ ವೀರಪ್ಪನು ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆಸಿದ ಹಂತಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

- ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆ ಮುದೋಳ ತಾಲೋಕಿನ ಹಲಗಲಿ ಎಂಬುದು ಪುಟ್ಟಗ್ರಾಮ.
- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಶಸ್ತ್ರ ಬಳಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಕಾನೂನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು.
- ಹಲಗಲಿ ಬೇಡರು ತಲತಲಾಂತರದಿಂದ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಂದೂಕುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು.
- ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಡಿದೆದ್ದರು.
- ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನ್ಯ ಹಲಗಲಿ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ತಲುಪಿತು.

- ಬಂಡಾಯಗಾರರನ್ನು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಹಲಗಲಿ ಬೇಡರ ದಂಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಹಲಗಲಿಯ ಬೇಡರು ಹೋರಾಟಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಶಸ್ತ್ರಗಳ ನಿರ್ಬಂಧ ಕಾನೂನು ಹಲಗಲಿಯ ಬೇಡರ ಬಂಡಾಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು ಹೇಗೆ?

- 1857 ರಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿನ ನಾನಾಸಾಹೇಬನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಸುರಪುರದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಸಂಶಯಕಂಡುಬಂದಿತು.
- ಬ್ರಿಟಿಷರು ವೆಂಕಟಪ್ಪನನ್ನು ಸಂಶಯದಿಂದ ನೋಡಿದರು.
- ಬ್ರಿಟಿಷನಕ್ಯಾಂಪ್ ಬೆಲ್ ರಾಜನು ದುರಾಡಳಿತದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾನೆಂದು ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದನು.
- 1858 ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ ಸೈನ್ಯ ಸುರಪುರ ಆಕ್ರಮಿಸಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸುರಪುರದ ದಂಗೆಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸುರಪುರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಬ್ರಿಟಿಷ ವಿರೋಧಿ ಹೋರಾಟವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸುರಪುರ ಹೇಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಶವಾಯಿತು?

### ಅಧ್ಯಾಯ-5

### ಸಾಮಾಜಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸುಧಾರಣಾ ಚಳುವಳಿಗಳು

- "ಬ್ರಿಟಿಷರು ತಮ್ಮನ್ನು ನಾಗರಿಕರು ,ನಾವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದೇ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ನಾಗರಿಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು"

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬಿಳಿಯರ ಮೇಲಿನ ಹೊರೆ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎಂದರೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬಿಳಿಯರ ಮೇಲಿನ ಹೊರೆ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬಿಳಿಯರ ಮೇಲಿನ ಹೊರೆ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಕಾರಣವೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬಿಳಿಯರ ಮೇಲಿನ ಹೊರೆ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲು ಬ್ರಿಟಿಷರು ನೀಡಿದ ಕಾರಣವೇನು?

- ಏಕ ದೇವತಾರಾಧನೆ
- ಬಹುಪತ್ನಿತ್ವ ರದ್ದುಗೊಳಿಸುವುದು
- ಜಾತೀಯತೆ ಖಂಡನೆ
- ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರ ನಡುವೆ ಸಮಾನತೆ
- ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ
- ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ರದ್ದತಿ
- ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಆಚರಣೆಗೆ ವಿರೋಧ
- ಸತಿ ಸಹಗಮನ ನಿಷೇಧ
- ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಾಜ/ಆರ್ಯ ಸಮಾಜ/ಪ್ರಾರ್ಥನ ಸಮಾಜ /ಸತ್ಯಶೋಧಕ ಸಮಾಜಗಳ ಗುರಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ/ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ/ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ/ತತ್ವಗಳಾವುವು/ಬೋಧನೆಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಾಜ/ಆರ್ಯ ಸಮಾಜ/ಪ್ರಾರ್ಥನ ಸಮಾಜ /ಸತ್ಯಶೋಧಕ ಸಮಾಜಗಳು ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ/ವಿಮರ್ಶಿಸಿ.

- ಸತಿ ಸಹಗಮನ ಪದ್ಧತಿ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ-1829
- ಸತಿ ಸಹಗಮನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕಾನೂನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನಿಷೇಧಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸತಿ ಸಹಗಮನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರಾಜಾರಾಮ ಮೋಹನ್ ರಾಯರು ಹೇಗೆ ನಿಷೇಧಿಸಿದರು/ಕೊನೆಗೊಳಿಸಿದರು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸತಿ ಸಹಗಮನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬೆಂಟಿಂಗ್ ರು ಯಾವ ಕಾನೂನನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ನಿಷೇಧಿಸಿದರು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸತಿ ಸಹಗಮನ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ರಾಜಾರಾಮ ಮೋಹನ್ ರಾಯರು ಹೇಗೆ ಕಾರಣರಾದರು?

- ಡಿರೇಜಿಯೋ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹೊಸ ತಲೆಮಾರು ನೈತಿಕವಾಗಿ ಕುಸಿಯುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಕಾರಣ
- ತಮ್ಮ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿದರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಹೆನ್ರಿ ವಿವಿಯನ್ ಡಿರೇಜಿಯೋರವರು ತಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಲು ಕಾರಣವೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಹೆನ್ರಿ ವಿವಿಯನ್ ಡಿರೇಜಿಯೋರವರು ಏಕೆ ತಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗ ತ್ಯಜಿಸಿದರು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಹೆನ್ರಿ ವಿವಿಯನ್ ಡಿರೇಜಿಯೋರವರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿದರು ಏಕೆ?

- ವೇದಗಳು ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗ್ರಂಥ,ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ವೇದಗಳಲ್ಲಿದೆ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ದಯಾನಂದ ಸರಸ್ವತಿಯವರು"ವೇದಗಳಿಗೆ ಮರಳಿ"ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ/ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ದಯಾನಂದ ಸರಸ್ವತಿಯವರು"ವೇದಗಳಿಗೆ ಮರಳಿ" ಎನ್ನಲು ಕಾರಣವೇನು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ದಯಾನಂದ ಸರಸ್ವತಿಯವರು"ವೇದಗಳಿಗೆ ಮರಳಿ" ಎನ್ನುವುದರ ಹಿಂದಿನ ಸಾರವೇನು?

- ಬಾಬಾ ಸಾಹೇಬ್ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಜ್ಯೋತಿ ಬಾ ಪುಲಿಯವರ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆಗೊಳಪಟ್ಟವರು ಯಾರು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಜ್ಯೋತಿ ಬಾ ಪುಲಿಯವರ ಆಶಯಗಳಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತರಾದವರು ಯಾರು?

- ಕುರಾನ್ ಗ್ರಂಥವು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಮಾಣೀಕೃತ
- ಇಸ್ಲಾಂ ಕುರಿತಾದ ಇತರೆ ಗ್ರಂಥಗಳು ಕೇವಲ ಅನುಷಂಗಿಕ
- ಕಾಲ ಬದಲಾದಂತೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಪರಿಭಾಸುವ ರೀತಿಯೂಬದಲಾಗಬೇಕು ,ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಧರ್ಮವೆಂಬುದು ಜಡವಾಗುತ್ತದೆ.
- ಪರದಾ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲಿಲ್ಲ
- ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ
- ಬಹುಪತ್ನಿತ್ವ ಪದ್ಧತಿ ನಿಷೇಧ
- ತೆರೆದ ಮನಸ್ಸು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಯಾವ ಸಾಮಾಜಿಕ ,ಬೌದ್ಧಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದರು.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಆಲಿಫಾರ್ ಚಳುವಳಿಯ ಉದ್ದೇಶ/ಬೋಧನೆ /ತತ್ವ /ಪ್ರಮುಖಾಂಶಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿರಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಆಲಿಫಾರ್ ಚಳುವಳಿಯ ಸುಧಾರಣೆಗಳೇನು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಆಲಿಫಾರ್ ಚಳುವಳಿ/ಅಹಮದ್ ಖಾನರ ಪಾತ್ರ ವಿವರಿಸಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಹಮದ್ ಖಾನರ ಕೊಡುಗೆ ಏನು?

- ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರ ಚಿಂತನೆಗಳು,ಆಶಯಗಳನ್ನು, ಸಾಮಾಜಿಕ -ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತಲುಪಿಸಲು
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಷನ್‌ನನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಷನ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಉದ್ದೇಶವೇನು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಷನ್ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಏಕೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಷನ್ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಹಿನ್ನೆಲೆ ತಿಳಿಸಿ.

- ಭಾರತವನ್ನು ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆ,ಶೋಷಣೆ,ಬಡತನ,ಅನಕ್ಷರತೆ,ಅಜ್ಞಾನ ಮುಕ್ತ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು
- ಜನರನ್ನು ವಿದ್ಯಾವಂತರಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು,ಆಮೂಲಕ ಅವರೇ ಸುಧಾರಣೆ ಬಯಸುತ್ತಾರೆ.
- ಶಾಸನ ರೂಪಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು ಆ ಮುಖಾಂತರ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾನೂನನ್ನು ಜನರೇ ರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಧರ್ಮದ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದರೆ ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಬೆಳಕನ್ನು ನೀಡಬೇಕು,ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ಧರ್ಮವೇ ಅಲ್ಲ.
- ಯಾರ ಆತ್ಮ ಬಡವರಿಗಾಗಿ ಮಿಡಿಯುತ್ತದೋ ಅವರೇ ಮಹಾತ್ಮ,ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನು ದುರಾತ್ಮ.
- ಜಾತೀಯತೆ,ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ,ಶೋಷಣೆ,ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಅಂಧಾನುಕರಣೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದರು.
- ಪ್ರಶ್ನೆ :- ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ವಿವೇಕಾನಂದರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ :- ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಷನ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳೇನು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ :- ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ :- ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಷನ್‌ನ ತತ್ವಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದನ್ನು ಸಾರಿತು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿ.

- ಇವರು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿ ಶ್ವೇತ ಸರಸ್ವತಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಡರು.
- ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಿಗಬೇಕೆಂದು 1898ರಲ್ಲಿ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಹಿಂದೂ ಕಾಲೇಜ್‌ನ್ನು ಬನಾರಸ್‌ನಲ್ಲಿ ತೆರೆದರು
- ಇದು ನಂತರ ಮದನ ಮೋಹನ ಮಾಳವೀಯರವರಿಂದ 1916ರಲ್ಲಿ ಬನಾರಸ್ ಹಿಂದೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವಾಯಿತು.
- ನ್ಯೂ ಇಂಡಿಯಾ,ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತ್ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪ್ರಾರಂಭ
- 1916ರಲ್ಲಿ ಹೋ ರೂಲ್ ಲೀಗ್‌ನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು

- ಭಾರತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧಿವೇಶನದ ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆಯಾಗಿದ್ದರು.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಆನಿಬೆಸೆಂಟರ ಸುಧಾರಣಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಆನಿಬೆಸೆಂಟರ ಬೋದನೆಗಳಾವುವು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಆನಿಬೆಸೆಂಟರ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- 20ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಧಾರ್ಮಿಕ ,ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಆನಿಬೆಸೆಂಟರು ರೂಪಿಸಿದರು ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿ.

- ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮುದಾಯಗಳು ಎಲ್ಲರೂ ಬಳಸಲು ಇದ್ದ ಕೆರೆಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ
- ರಸ್ತೆಗಳ ಮೂಲಕ ಓಡಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ
- ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ಹಾಕುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ
- ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶವಿರಲಿಲ್ಲ
- ಶಾಲೆಗಳಿಗೂ ಪ್ರವೇಶವಿರಲಿಲ್ಲ
- ಮಹಿಳೆಯರ ಉಡುಪುಗಳ ಮೇಲೂ ನಿರ್ಬಂಧ ಹೇರಲಾಗಿತ್ತು
- ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ

- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕೇರಳದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕೇರಳದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯದವರು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿರಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ನಾರಾಯಣ ಗುರುರವರು ಧರ್ಮ ಪರಿಪಾಲನಾ ಯೋಗಂ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಅಂಶಗಳಾವುವು?

- ಆರ್ಯ,ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಎನ್ನುವ ಜನಾಂಗೀಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದರು.
- ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯನ್ನು ದ್ರಾವಿಡರ ಭಾಷೆ ಎಂದರು
- ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದರು.
- ರಾಮಯಾಣದ ರಾವಣನನ್ನು ದ್ರಾವಿಡರ ನಾಯಕನೆಂದು,ರಾಮನನ್ನು ವೈದಿಕ ವರ್ಗದ ದೇವರೆಂದು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರು
- ರಾವಣ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ವೈಭವೀಕರಿಸಿದರು
- ಜಾತಿ-ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಸಮಾನತೆ ಆಶಯವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದರು
- ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯ ಸಮಾಜ ರೂಪಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪೆರಿಯಾರ್ ಚಳುವಳಿಯ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪೆರಿಯಾರ್ ಚಳುವಳಿಯ ಸಾರವೇನು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಆತ್ಮ ಗೌರವ /ಸೆಲ್ಫ ರೆಸ್ಪೆಕ್ಟ್ ಲೀಗ್‌ನ ಪ್ರಮುಖ ಕೊಡುಗೆಗಳೇನು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪೆರಿಯಾರ್‌ರವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಳುವಳಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಫಲರಾದರು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿ.

**ಅಧ್ಯಾಯ-6**  
**ಭಾರತದ ಪ್ರಥಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಸಂಗ್ರಾಮ (1857)**

- ಇಡೀ ಭಾರತವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.
- ಸ್ವಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ನಡೆದಿತ್ತು
- ಯೋಜಿತ ದಂಗೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ
- ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ದಂಗೆಯಾಗಿತ್ತು
- ಸೈನಿಕರಲ್ಲಿನ ಒಗಟ್ಟು ಇರಲಿಲ್ಲ.
- ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಇರಲಿಲ್ಲ
- ಸಂಘಟನೆಯ ಕೊರತೆ ಇತ್ತು.
- ಸೂಕ್ತ ಸೇನಾ ನಾಯಕತ್ವ ಕೊರತೆ
- ಶಿಸ್ತಿನ ಕೊರತೆ ಇತ್ತು.
- ನಿಶ್ಚಿತ ಗುರಿ ಇರಲಿಲ್ಲ.
- ರಾಜರು ಬ್ರೀಟೀಷರಿಗೆ ಬೆಂಬಲ
- ಲೂಟಿ, ದರೋಡೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಕಳೆದುಕೊಂಡರು

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ 1857 ರ ದಂಗೆ ವಿಫಲವಾಯಿತು ಸಮರ್ಥಿಸಿ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- 1857 ರ ದಂಗೆಯ ವಿಫಲತೆಗೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪ್ರಥಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಸಂಗ್ರಾಮದ ವಿಫಲತೆಗೆ ಕಾರಣಗಳು ಯಾವುವು?

- ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಆಡಳಿತ ಕೊನೆ
- ಬ್ರಿಟನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಆಡಳಿತ
- ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಭಾರತದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.
- 1858ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟನ್ ರಾಣಿಯು ಘೋಷಣೆ ಹೊರಡಿಸಿದರು.
- ಮ್ಯಾಗ್ನಾಕಾರ್ಟ
- ದೇಶೀ ರಾಜರೊಂದಿಗಿನ ಒಪ್ಪಂದಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾಯಿತು.
- ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಡುವುದು.
- ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಸುಭದ್ರ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ನೀಡುವುದು.
- ಕಾನೂನಿನ ಮುಂದೆ ಸಮಾನತೆ.
- ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ.
- ಭಾರತೀಯರ ಬೆಂಬಲ, ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಆಳ್ವಿಕೆ ಸಾಧ್ಯ
- ಭಾರತೀಯರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಹೊಸ ದಿಕ್ಕುಚಿಯನ್ನು ನೀಡಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ದಂಗೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- 1857 ರ ದಂಗೆಯ ನಂತರ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭಾರೀ ಬದಲಾವಣೆಯಾಯಿತು ಚರ್ಚಿಸಿ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- 1858ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟನ್ ರಾಣಿಯು ಘೋಷಣೆ ಹೊರಡಿಸಿದ ಮ್ಯಾಗ್ನಾಕಾರ್ಟ ನ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳಾವುವು?

- ಹೊಸ ನಾಗರಿಕ, ಅಪರಾಧ ಕಾಯ್ದೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿ.
- ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಪಾತ
- ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನಿಯಮಗಳು
- ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಭಾಷೆ.
- ಇಂಗ್ಲೀಷರ ಪರವಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ,
- ಹೊಸ ಕಾನೂನಿನ ಅರ್ಥವಾಗ್ಗಿರಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- 1857 ರ ದಂಗೆಯ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕಾರಣಗಳು ಯಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ರಿಟೀಷರು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಅನೇಕ ಕಾನೂನುಗಳು 1857ದ ದಂಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

- ಭಾರತೀಯ ಸಿಪಾಯಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯು ಗಂಭೀರವಾಗಿತ್ತು.
- ಸ್ಥಾನಮಾನ, ವೇತನ, ಬಡ್ಡಿ ಭಾರತೀಯ ಸಿಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ.
- ಭಾರತೀಯ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಸಾಗರೋತ್ತರ ಸೇವೆಗೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದು
- ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿತು

ಪ್ರಶ್ನೆ:- 1857 ರ ದಂಗೆಯ ಸೈನಿಕ ಕಾರಣಗಳು ಯಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸೈನಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇ 1857 ರ ದಂಗೆಗೆ ಕಾರಣಗಳಾದವು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸಿಪಾಯಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯು ಗಂಭೀರವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವಿರಿ?

- 'ದತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ'
- ದೇಶೀ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವು.
- ಸತಾರ, ಜೈಪುರ, ರುಹಾನ್ಪು, ಉದಯಪುರ ವಶ
- ತಂಜಾವೂರು ಕರ್ನಾಟಕ್ ನವಾಬರಿಗಿದ್ದ ರಾಜಪದವಿ ರದ್ದು
- ಮೊಘಲ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ಔದ್‌ನ ನವಾಬ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ಪದಚ್ಯುತಿ.
- ಲಕ್ನೌತರ ಸೈನಿಕರು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾದರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- 1857 ರ ದಂಗೆಯ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಗಳು ಯಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ರಿಟೀಷರು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಅನೇಕ ರಜಕೀಯ ಕಾನೂನುಗಳು 1857ದ ದಂಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ರಿಟೀಷರ ಸಹಾಯಕ ಸೈನ್ಯ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ದತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಕ್ಕಲ್ಲ ಕಾನೂನುಗಳೆ ದಂಗೆಗೆ ಕಾರಣಗಳಾದವು ಎಂದು ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

- ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಾದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ
- ದೇಶೀಯ ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಕ್ಷೀಣಿಸಿದವು.
- ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಕಾರ್ಯಾಗಾರವಾಯಿತು.
- ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದ ಕರಕುಶಲಗಾರರು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾದರು.
- ಬಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಉಣ್ಣೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಅವನತಿ
- ನೇಕಾರರು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾದರು
- ಗೃಹಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ತೀವ್ರ ಆರ್ಥಿಕ ನಷ್ಟ ನಾಶ
- ದುಬಾರಿ ಸುಂಕವನ್ನು ಹೇರಿದರು.
- ಜಮೀನ್ದಾರಿ ರೈತನ ಶೋಷಣೆ
- ಇನಾಂ ಆಯೋಗ ನೇಮಿಸಿ ಭೂಮಿ ಕಸಿದುಕೊಂಡರು

ಪ್ರಶ್ನೆ:- 1857 ರ ದಂಗೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳು ಯಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇ 1857 ರ ದಂಗೆಗೆ ಕಾರಣಗಳಾದವು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಾದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ 1857 ರ ದಂಗೆಗೆ ನೇರ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವಿರಿ?

### ಅಧ್ಯಾಯ-7 ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ

- ಪ್ರಾರಂಭದ ಇಪತ್ತು ವರ್ಷ ಮಂದಗಾಮಿಯುಗ
- ಎಮ್ ಜಿ ರಾನಡೆ, ಸುರೇಂದ್ರನಾಥ ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ, ದಾದಾಬಾಯಿ ನವರೋಜಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಗೋಖಲೆ ಪ್ರಮುಖರು,
- ಇವರು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಆಡಳಿತ & ನ್ಯಾಯರತೆಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ
- ಸಂವಿಧಾನ ಚರ್ಚೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಕೆ
- ಜನರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಿದರು
- ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ ಬೇಡಿಕೆ ಇಟ್ಟರು
- ಕೈಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬೇಡಿಕೆ
- ಸೈನಿಕವೆಚ್ಚ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು ಬೇಡಿಕೆ
- ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡುವುದು ಬೇಡಿಕೆ
- ಬಡತನದ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುವುದು ಬೇಡಿಕೆ
- ಭಾರತದ ಸಂಪತ್ತು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಹರಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದೆ.
- ದಾದಾಬಾಯಿ ನವರೋಜಿ ಸಂಪತ್ತಿನ ಪ್ರವಾಹ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮಂಡಿಸಿದರು.
- ಆಮದು ಹೆಚ್ಚು ರಫ್ತು ಕಡಿಮೆ. ಪ್ರತಿಕೂಲ ಸಂದಾಯ ಬಾಕಿ
- ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ವೇತನ
- ನಿವೃತ್ತಿ ವೇತನ ನೀಡಿಕೆ
- ಆಡಳಿತ ವೆಚ್ಚ ಭರಿಸುವುದು.
- ಹೀಗೆ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು
- ಈ ಕಾಲವನ್ನು ಉದಯ ರಾಷ್ಟ್ರವಾದದಕಾಲ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಂದಗಾಮಿಗಳು ಅಂದರೆ ಯಾರು? ಅವರ ಬೇಡಿಕೆಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಂದಗಾಮಿಗಳ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ವಿಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಂದಗಾಮಿಗಳು ತೀವರವಾದಿಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದರು ಹೇಗೆ?

- ಮೃದು ದೋರಣೆಯಿಂದ ಅಸಂತೃಪ್ತರಾದವರು
- ಮಂದಗಾಮಿಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಭಿಕ್ಷುಕರು ಎಂದರು

- ತೀವ್ರವಾದ ನಿಲುವುಗಳು
- ಅರವಿಂದೋ ಫೋರ್ಷ್ ಲಾಲ್ ಬಾಲ್ ಪಾಲ್
- 1905 ರಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದ ವಿಭಜನೆ,
- ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕಾರಣ
- ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಹೋರಾಟದ ತೀವ್ರತೆ ಕುಗ್ಗಿಸುವ ತಂತ್ರ
- 1906 ರಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲೀಮ್ ಲೀಗ್ ಸ್ಥಾಪನೆ.
- ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಪ್ರತಿರೋಧ
- ಸ್ವದೇಶಿ ಚಳುವಳಿ ಆರಂಭ
- 1911 ರಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದ ವಿಭಜನೆ ಹಿಂಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.
- ಬಾಲಗಂಗಾಧರ ತಿಲಕ್ ಪ್ರಮುಖರು.
- ಸ್ವರಾಜ್ಯ ನನ್ನ ಜನ್ಮಸಿದ್ಧ ಹಕ್ಕು ಪಡೆದೇತೀರುತ್ತೇನೆ.
- ಪೂರ್ಣ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಗುರಿ
- ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ ಮೂಲಕ ಸಂಘಟನೆ
- ಮರಾಠ ಮತ್ತು ಕೇಸರಿ ಪತ್ರಿಕೆ
- ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಸಂಘಟನೆ
- ಬಂಧನ ವಿಚಾರಣೆ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ತೀವ್ರವಾದಿಗಳು ಅಂದರೆ ಯಾರು? ಅವರ ಹೋರಾಟವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ತೀವ್ರವಾದಿಗಳ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಹೋರಾಟದ ವಿಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ತೀವ್ರವಾದಿಗಳು ಮಂದಗಾಮಿಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದರು ಹೇಗೆ?

ಅಧ್ಯಾಯ-8

## ಗಾಂಧೀಯುಗ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೋರಾಟ

- ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿದರು.
- 1919ರ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ವಯ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಶಾಸನ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ನಡೆಯುವ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸುವುದು.
- ಬ್ರಿಟಿಷರು ನೀಡಿರುವ ಗೌರವ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ವಾಪಾಸ್ಸು ಮಾಡುವುದು.
- ಸ್ಥಳೀಯ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ನಾಮನಿರ್ದೇಶನಗೊಂಡ ಸದಸ್ಯರುರಾಜಿನಾಮೆ ನೀಡುವುದು.
- ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸದೆ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸುವುದು.
- ವಿದೇಶಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸುವುದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಹೆಗೆ ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳಾವುವು?.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿಯ ಪಾತ್ರವೇನು?

- ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವು ರೌಲಟ್ ಕಾಯ್ದೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನದ ವಿರುದ್ಧದ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳನ್ನು ದಮನಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿತ್ತು.
- ಗಾಂಧೀಯವರು 1919 ಏಪ್ರಿಲ್ 6 ರಂದು ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಹರತಾಳಕ್ಕೆ ಕರೆ ನೀಡಿದರು.
- ಪಂಜಾಬಿನಲ್ಲಿ ಡಾ|| ಫಕರುದ್ದೀನ್, ಡಾ|| ಸತ್ಯಪಾಲಮುತಾಂದವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು.
- ಜಲಿಯನ್ ವಾಲಾ ಬಾಗ್ ನಲ್ಲಿ ಜನರು ಬೈಸಾಕಿ ಹಬ್ಬದಂದು ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಸಭೆ ಸೇರಿದ್ದರು.
- ಜನರಲ್ ಡಯರ್ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಜನರ ಮೇಲೆ ಗುಂಡಿನ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿದನು.
- ಗುಂಡಿನದಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 380 ಜನರು ಸತ್ತರು ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಗಾಯಗೊಂಡರು.
- ಗಾಂಧೀಯವರು ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲು ಈ ಪ್ರಕರಣ ಕಾರಣವಾಯಿತು.
- ಭಾರತದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಉದಮ್ ಸಿಂಗ್ ಜನರಲ್ ಡಯರ್ ನನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದನು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಜಲಿವಾಲಾ ಬಾಗ್ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಠೌಲತ್‌ಕಾಯ್ತೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ನಡೆದ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದಘಟನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಜಲಿಯನ್ ವಾಲಾ ಬಾಗ್ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡವುಗಾಂಧೀಯವರಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಉದಮ್ ಸಿಂಗ್‌ನು ಜನರಲ್‌ಡಯರ್‌ನನ್ನು ಏಕೆ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದನು?

- 1916 ರಲ್ಲಿ ಸಬರತಿಆಶ್ರಮ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- ರೈತರ,ದಲಿತರ,ಬುಡಕಟ್ಟುಜನರ,ಕಾರ್ಮಿಕರ,ಬಡಜನರ ಸಂಕಷ್ಟ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಿದರು.
- 1917ರಲ್ಲಿ ಚಂಪಾರಣ್‌ನಲ್ಲಿ ನೀಲಿಬೆಳೆಯಿಂದ ಸಂತ್ರಸ್ತರಾದರೈತರಪರವಾಗಿಚಂಪಾರಣ್ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು.
- ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ ಮಣಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು.
- ಹತ್ತಿಗಿರಣಿಯಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಬಳ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅವರಜತೆಗೂಡಿ ಚಳವಳಿ ಆರಂಭಿಸಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು.
- ಗುಜಾರಾತ್‌ನಖೇಡಾ ಎಂಬಲ್ಲಿ ನಡೆದರೈತರ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆಸಂಬಂಧಿತ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು.
- ಸತ್ಯ ಅಹಿಂಸೆ,ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು.
- ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನುಜನಮುಖಿಯಾಗಿ ಬದಲಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಆರಂಭದ ಹೋರಾಟದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಚಂಪಾರಣ್ ಚಳವಳಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಹತ್ತಿಗಿರಣಿಕಾರ್ಮಿಕರ ಹೋರಾಟದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗಾಂಧೀಯವರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಹೇಗೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದರು?

- 1930 ರಲ್ಲಿ ಸಬರಮತಿಯಲ್ಲಿ ಸಭೆ ಸೇರಿಕಾನೂನುಭಂಗ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು
- ಗಾಂಧೀಯವರು ಮಾರ್ಚ್ 2 1930 ರಂದು ವೈಸರಾಯ್‌ಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದು, ಸರ್ಕಾರ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ ತೆರಿಗೆ ನೀರಾಕರಣೆ ಜೊತೆಗೆ ಕಾನೂನುಭಂಗ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಾಗುವುದೆಂದು ಘೋಷಿಸಲಾಯಿತು
- ವೈಸರಾಯ್ ಮನವಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದನು
- 1930 ಮಾರ್ಚ್ 12 ರಂದು ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಬರಿಮತಿ ಆಶ್ರಮದಿಂದ 'ದಂಡಿಯವರೆಗೆ 375 ಕಿ ಮೀ ದೂರವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಿದರು
- ಏಪ್ರಿಲ್ 6 ರಂದು ದಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕಾನೂನನ್ನು ಮುರಿದರು.
- ಏಪ್ರಿಲ್ 6 ರಿಂದ 13 ರವರೆಗೆರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳವಳಿಯ ಸಪ್ತಾಹವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರು.
- ಗಾಂಧೀಜಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸಿದವರನ್ನು ಸೇರಿದಂತೆ ಸಾವಿರಾರುಜನರನ್ನು ಬ್ರಿಷರು ಬಂಧಿಸಿದರು.
- ಈ ಚಳವಳಿಯು ದೇಶದ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ದಂಡಿ/ಉಪ್ಪಿನ/ಸವಿನಯ ಕಾನೂನುಭಂಗ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವೈಸರಾಯ್‌ಗಾಂಧೀಯವರ ಮನವಿ ಪತ್ರವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರ ಪರಿಣಾಮವೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ 1930 ರ ಸವಿನಯ ಚಳವಳಿಯ ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

- ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಖಂಡ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು.
- ಮಹಮದ್ ಅಲಿ ಜಿನ್ನಾರವರು ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಲೆ ಇದ್ದರು.
- 1940 ರಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಲಾಹೋರ್ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಜಿನ್ನಾ ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸೇರಿ ಒಂದು ದೇಶವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದರು.
- ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಲೀಗ್ ನಡುವೆ ಮಧ್ಯಯಾಂತರ ಸರ್ಕಾರರಚಿಸುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆ ಉಂಟಾಯಿತು.
- ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕಾಗಿ 1946 ರಅಗಸ್ಟ್ 16 ರಂದು ನೇರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ದಿನಕ್ಕೆ ಕರೆಕೊಟ್ಟರು.
- ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಕೋಮುಗಲಭೆಗಳು ನಡೆದವು.
- ಡಾ .ಬಾಬು ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂವಿಧಾನ 'ರಚನಾ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ ಭಾಗವಹಿಸಲಿಲ್ಲ.
- ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು.
- ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್‌ನ ಸಬಂದತೀರ ಹದಗೆಟ್ಟಿತು.
- 1947 ರಅಗಸ್ಟ್ 15 ರಂದು ಭಾರತ ಮತ್ತು ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಎಂಬ ಎರಡು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಉದಯಿಸಿದವು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ವಿಭಜನೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ'ಅಖಂಡ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಕಲ್ಪನೆಯು ಏಕೆ ವಿಫಲವಾಯಿತು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ವಿಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ ಹೇಗೆ ಸಫಲವಾಯಿತು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ವಿಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್‌ನ ಪಾತ್ರವೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ವಿಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಪಾತ್ರವೇನು?

- ಸುಭಾಷ್‌ಚಂದ್ರ ಭೋಸರು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಸರ್ಕಾರ ನೀಡಿದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ದುಮುಕಿದರು.
- ನೇತಾಜಿ ಎಂದು ಜನಪ್ರಿಯರಾದರು.
- ವಿದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಬಾರತಿಯರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟದ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿದ್ದರು.
- 1934 ರ ವೇಳೆಗೆ ನೆಹರು ಮತ್ತು ಸುಭಾಷ್‌ರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಒಳಗಡೆಯೇ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಮಾಜವಾದಿ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಹರಿಪುರ ಅಧಿವೇಶನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದರು.
- ಗಾಂಧೀ ಮತ್ತು ಸುಭಾಷ್‌ರ ನಡುವೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧದ ಕಠಿಣಧೋರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬಿರುಕು ಮೂಡಿತ್ತು.
- ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನೆರವನ್ನು ಕೋರದೆ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ಸುಭಾಷ್‌ರು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದರು.
- ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರಗಾಂಧೀ ಮತ್ತು ಭೋಸರ ನಡುವೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ತೀವ್ರಗೊಂಡವು.
- ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ 'ಕಾರ್ಯವಿಧಾನದಿಂದ ಬೇಸರಗೊಂಡು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಪ್ಲಾರ್‌ಫಡ್ ಬ್ಲಾಕ್ ಎಂಬ ಹೊಸಪಕ್ಷವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು.
- ಜರ್ಮನಿಯ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಹಿಟ್ಲರ್‌ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಅವರಿಂದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೋರಿದರು.
- ಐ ಎನ್ ಎ ಯ ಮುಖಂಡತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು.
- ದೆಹಲಿ ಚಲೋಗೆ ಕರೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರು.
- ನನಗೆ ರಕ್ತಕೊಡಿ ,ನಾನು ನಿಮಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನೀಡಲು ಪ್ರಮಾಣಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿತ್ತು.
- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮತ್ತು ಐ ಎನ್ ಎ ವಿರುದ್ಧ ತೀವ್ರವಾದಯುದ್ಧ ನಡೆದಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭೋಸರು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ವಿಮಾನ ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ ಮಡಿದರು.
- ಗಾಂಧೀಜಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕರು ಐ ಎನ್ ಎ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಬಂಧಮುಕ್ತ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಸಿದರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಸುಭಾಷ್‌ಚಂದ್ರಭೋಸರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸುಭಾಷ್‌ರ ಹೋರಾಟದವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಸುಭಾಷ್‌ಚಂದ್ರಭೋಸರ ಪಾತ್ರವು ಒಂದು ದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆ (ಮೈಲಿಗಲ್ಲು) ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

- ಭಾರತವನ್ನು ಕೇವಲ ಒಂದುರಾಜಕೀಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿ ಕಾಣದೆ ಅದರ ಒಟ್ಟಾರೆ ಮುಖವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು.
- ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿ ಅದರ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು.
- ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅವಕಾಶಗಳಿಂದಲೂ ವಂಚಿತರಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಮಹದ್‌ಕೆರೆ ಮತ್ತು ಕಾಲಾರಾಂದೇವಾಲಯ ಚಳವಳಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು.
- ಹರಿಜನೋದ್ಧಾರ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಮುಖಂಡತ್ವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಗಾಂಧೀ ಮತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಮೂಡಿದವು.
- ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮತಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದು ಗಾಂಧೀ ಮತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಡುವೆ ವಿವಾದಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಯಿತು.
- ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸೇರದೆ ಬಹಿಷ್ಕೃತ ಹಿತಕಾರಿಣಿ ಸಭಾ ಎಂಬ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪಕ್ಷ ಎಂಬ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- ಸಂವಿಧಾನಕರಡು ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.
- ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.
- ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಮಂತ್ರಿಯಾದರು.
- ಭಾರತವು ಇವರಿಗೆ ಮರಣೋತ್ತರವಾಗಿ ಭಾರತ ರತ್ನ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದರು ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗಾಂಧೀಜಿ ಮತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರ ನಡುವೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಅಂಶಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆಯಿಲ್ಲದ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಅರ್ಥಹೀನ ಎಂದು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

- ನೆಹರುರವರು ಹೊರೂಲ್ ಚಳವಳಿಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ದುಮುಕಿದರು.

- 1920 ರ ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದರು.
  - 1929 ರಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಲಾಹೋರ್ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು.
  - ನೆಹರುರವರ ಚಿಂತನೆಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹೊಸತಿರುವನ್ನು ನೀಡಿದವು.
  - ಸುಭಾಷ್‌ರೋಡನೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಮಾಜವಾದಿ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
  - ಚರಕ ಮತ್ತು ಹರಿಜನ ಚಳವಳಿಗಳು ಅಷ್ಟೇನೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಇವರ ವಾದವಾಗಿತ್ತು.
  - ಗಾಂಧೀಯವರ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ.
  - ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣ ಮತ್ತು ನವಭಾರತದ ಶಿಲ್ಪಿಯಾಗಿ ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯಾದರು.
  - ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ವೀಲಿನ, ಭಾಷಾವಾರುಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ರಚನೆಯ ಮೂಲಕ ಭಾರತಕ್ಕೆ ವಿವಿಧತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪುವ ತಾತ್ವಿಕ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದರು.
  - ಮಿಶ್ರ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಯು ನೆಹರುರವರ ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮೈಲಿಗಲ್ಲಾಯಿತು.
  - ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣದಿಂದ ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದರು.
  - ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕನಸನ್ನು ಕಂಡರು.
  - ಆಲಿಪ್ಪ ನೀತಿಯನ್ನು ವಿದೇಶಾಂಗನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ವಿದೇಶಾಂಗ ನೀತಿಯ ಶಿಲ್ಪಿಯಾದರು.
  - ಪಂಚಶೀಲ ತತ್ವಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರಲು ಕಾರಣರಾದರು.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ನೆಹರುರವರು ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಕನಸನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿದರು. ಸಮರ್ಥಿಸಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ನೆಹರುರವರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದರು ಸಮರ್ಥಿಸಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ನೆಹರುರವರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

### ಅಧ್ಯಾಯ-9 ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಭಾರತ

- ಕೋಮು ಗಲಭೆಗಳು.
  - ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಸಮಸ್ಯೆ.
  - ಸರ್ಕಾರದ ರಚನೆ.
  - ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ವಿಲೀನೀಕರಣ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಗಳಿಸಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾವುವು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- 'ದೇಶ ವಿಭಜನೆಯು ಹಲವಾರು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು' ಹೇಗೆ?
- ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಿಂದ ಬಂದ ನಿರಾಶ್ರಿತರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು.
  - ಬಾಂಗ್ಲಾದಿಂದ ಬಂದ ನಿರಾಶ್ರಿತರಿಗೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ, ಅಸ್ಸಾಂ, ಮೇಘಾಲಯ, ತ್ರಿಪುರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಲಾಯಿತು.
  - ಟಿಬೆಟಿಯನ್ ನಿರಾಶ್ರಿತರಿಗೆ ಬೈಲುಕುಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ದೇಶವು ಹೇಗೆ ಎದುರಿಸಿತು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- 'ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದಾಗಿನಿಂದಲೂ ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ' ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿ.
- ರಾಜ ಹರಿಸಿಂಗ್ ಭಾರತದ ಒಕ್ಕೂಟವನ್ನು ಸೇರದೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಉಳಿಯಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು.
  - ಪಾಕಿಸ್ತಾನವು ಕಾಶ್ಮೀರ ಕಣಿವೆಯ ಮುಸ್ಲಿಂ ಬುಡಕಟ್ಟುಜನರನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿತು.
  - ಸಂದರ್ಭದ ಗಂಭೀರತೆಯನ್ನು ಅರಿತ ರಾಜ ಹರಿಸಿಂಗ್ ಭಾರತದ ಒಕ್ಕೂಟಕ್ಕೆ ಸೇರಲು ಸಹಿ ಹಾಕಿದನು.
  - ಮಿಲಿಟರಿಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಪಟೀಲರು ಕಾಶ್ಮೀರವನ್ನು ಒಕ್ಕೂಟಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದರು, ಆದರೆ ಒಂದು ಭಾಗ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ವಶದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಿತು.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕಾಶ್ಮೀರವು ಭಾರತದ ಒಕ್ಕೂಟವನ್ನು ಸೇರಿದ್ದು ಹೇಗೆ?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- 'ಬೇರಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ವಿಲೀನಕ್ಕಿಂತ ಕಾಶ್ಮೀರದ ವಿಲೀನವು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ' ಹೇಗೆ?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ರಾಜ ಹರಿಸಿಂಗನಿಗೆ ಭಾರತದ ಒಕ್ಕೂಟವನ್ನು ಸೇರುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಏಕೆ?
- ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರದೇ ಶಾದ್ಯಂತ ಭಾಷಾವಾರು ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕೂಗು ಕೇಳಿಬಂದಿತು.
  - ರಾಜ್ಯಗಳ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಭಾಷಾವಾರು ಅಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

- ಭಾಷೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಭೌಗೋಳಿಕ ಗಡಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು.
- ಆಂಧ್ರದ ರಚನೆಗಾಗಿ ಪೊಟ್ಟಿ ಶ್ರೀರಾಮುಲು 58 ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದರು.
- ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ರಚನೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾಷೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಆಂಧ್ರದ ರಚನೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಏಕೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಭಾಷಾವಾರು ರಚನೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಏಕೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- 'ಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಗಡಿಗುರುತಿಸಬೇಕೆಂಬ ಒತ್ತಾಯತೀವ್ರವಾಗಿತ್ತು' ಏಕೆ?

- ಸರ್ಕಾರವು 1953ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ವಿಂಗಡಣಾ ಆಯೋಗ ರಚಿಸಿತು.
- ಫಜಲ್ ಅಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಫಣಿಕರ್ ಮತ್ತು ಕುಂಜುರನ್ನು ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ನೇಮಿಸಿತು.
- 1956 ರಲ್ಲಿ ವರದಿ ಮಂಡಿಸಿತು.
- ವರದಿಯನ್ವಯ 14 ರಾಜ್ಯಗಳು ಮತ್ತು 6 ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು ರಚನೆಯಾದವು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ವಿಂಗಡಣಾಕ್ರಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ವಿಂಗಡಣಾ ಆಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯಿರಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ವಿಂಗಡಣಾ ಆಯೋಗ ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಿತು ಹೇಗೆ?

- ನಿಜಾಮನು ಭಾರತದ ಒಕ್ಕೂಟವನ್ನು ಸೇರದೇ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿರಲು ಬಯಸಿದನು.
- ರೈತರ ಸಶಸ್ತ್ರ ಹೋರಾಟವನ್ನು ನಡೆಸಿದರು.
- ನಿಜಾಮನ ಕ್ರೂರ ಪಡೆಯಾದ ರಜಾಕರ ವಿರುದ್ಧ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಪ್ರತಿರೋಧವಿತ್ತು.
- ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ನಿಜಾಮನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿತು.
- 1948ರಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಒಕ್ಕೂಟಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಗೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ಒಕ್ಕೂಟಕ್ಕೆ ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನ್ನು ಪಡೆದವರು ಹೇಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಳಿಸಿದರು?

## ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಾಯ-1

### ಭಾರತದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳು

- ನಿರುದ್ಯೋಗ
- ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ
- ಕೋಮುವಾದ
- ತಾರತಮ್ಯ
- ಭಯೋತ್ಪಾದನೆ
- ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾರತ ದೇಶದ ಮುಂದಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಸವಾಲುಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಭಾರತ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾವುವು?

- ಮಿತಿಮೀರಿದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ
- ಹೆಚ್ಚಾದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆ
- ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಕೊರತೆ
- ಕೃಷಿಯ ಮೇಲಿನ ಅಧಿಕ ಅವಲಂಬನೆ
- ಗೃಹ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ನಾಶ
- ಕೌಶಲ್ಯ ಆಧಾರಿತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆ
- ಜಾಗತೀಕರಣ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ನಿರುದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರಲು ಕಾರಣಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗವು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಿದೆ ಏಕೆ?

- ಕೌಶಲ್ಯ ಆಧಾರಿತ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ
- ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ
- ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಜಾರಿ
- ಸಾಲ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಧನ
- ಗುಣಮಟ್ಟದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ
- ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ನಿಮ್ಮ ಸಲಹೆಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕ್ರಮಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಇರುವ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳೇನು?

- ಮಾನವ ಸಹಜವಾದ ಸ್ಪರ್ಧೆ
- ಆಪತ್ತುಗಳ ನಿವಾರಣೆಯ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ
- ವೈಯಕ್ತಿಕ ಲಾಭ
- ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಕೊರತೆ
- ದುರ್ಬಲ ಕಾನೂನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ
- ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭ್ರಷ್ಟಚಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭ್ರಷ್ಟಚಾರ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ ಏಕೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭ್ರಷ್ಟಚಾರವನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುವ ಅಂಶಗಳಾವುವು?

- ಪ್ರಬಲ ರಾಜಕೀಯ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ
- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಹಕಾರ
- ಒಳ್ಳೆಯ ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕತ್ವ
- ಉತ್ತಮ ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗ
- ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಚ್ಛಾದ ಮತ್ತು ಪೌರತ್ವದ ಅರಿವು
- ಸರ್ಕಾರಿ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿ.ಸಿ ಟಿವಿ ಅಳವಡಿಕೆ
- ಲೋಕಪಾಲ ಮತ್ತು ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥೆ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಭ್ರಷ್ಟಚಾರಿಗಳಿಗೆ ದಂಡ ಮತ್ತು ಕಠಿಣ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದು

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭ್ರಷ್ಟಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕ್ರಮಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭ್ರಷ್ಟಚಾರ ನಿವಾರಣೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಮುಖ ಸಲಹೆಗಳೇನು?

- ರಾಜಕೀಯ ಭ್ರಷ್ಟಚಾರ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ.
- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮ
- ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ವಿರೋಧಿ
- ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಪದೋಷ ಮತ್ತು ವಂಚನೆ
- ರಾಜಕೀಯ ಅಸಮರ್ಪಕತೆಗೆ ಕಾರಣ
- ತೆರಿಗೆಕಳ್ಳತನ, ಅಕ್ರಮ ದಾಸ್ತಾನು, ಕಳ್ಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆ
- ಆರ್ಥಿಕ ವಂಚನೆ ,ಮೋಸಗಾರಿಕೆ, ಔದ್ಯೋಗಿಕ ವಂಚನೆ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭ್ರಷ್ಟಚಾರದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭ್ರಷ್ಟಚಾರದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭ್ರಷ್ಟಚಾರದಿಂದ ಸಮಾಜದ ಮೇಲಾಗುವ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

- ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಭಿನ್ನತೆ
- ಪರಸ್ಪರ ಅಪನಂಬಿಕೆ
- ಭಯದ ವಾತಾವರಣ ಸೃಷ್ಟಿ
- ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆ
- ಆರ್ಥಿಕ ವೈಷಮ್ಯ
- ರಾಜಕೀಯ ವೈಷಮ್ಯ
- ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಮ್ಮದಿಯ ನಾಶ
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕತೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರತೆಗೆ ದಕ್ಕೆ
- ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜೀವ ಹಾಗೂ ಸೊತ್ತುಗಳ ನಾಶ
- ಪರಸ್ಪರ ದೋಷಾರೋಪಣೆ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ಹಲ್ಲೆ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕೋಮುವಾದ ದೇಶದ ಐಕ್ಯತೆಗೆ ಮಾರಕ ಹೇಗೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕೋಮುವಾದ ಸಮಾಜದ ಶತ್ರು ಹೇಗೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕೋಮುವಾದ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಉಂಟುಮಾಡುವ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮಗಳಾವುವು?

- ಏಕ ರೂಪದ ನಾಗರಿಕ ಸಂಹಿತೆ
- ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಸಮಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾಣುವುದು
- ಎಲ್ಲಾ ರಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಿಂತನೆಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ಕೊಡುವುದು
- ಮತೀಯ ಮೂಲಭೂತವಾದವನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದು
- ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಹುರೂಪತೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದು
- ಸಮಾನತೆ,ಸಹೋದರತೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರತೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದು
- ಜಾತ್ಯಾತೀತ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಬದ್ಧರಾಗುವ ಮನೋಧರ್ಮ ಬೆಳೆಸುವುದು

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕೋಮುವಾದವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಮುಂಜಾಗ್ರತಾ ಕ್ರಮಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ಆಂತರಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿರುವ ಕೋಮುವಾದವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ನಿಮ್ಮ ಸಲಹೆಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕೋಮುವಾದವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಪರಿಹಾರ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ?

- ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ ರಚನೆ
- ಮಹಿಳೆಯರ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣ
- ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ
- ವರದಕ್ಷಿಣೆ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ
- ಮಹಿಳೆಯರ ಆರೋಗ್ಯದ ಕುರಿತು ವಿಶೇಷ ಕಾಳಜಿ
- ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
- ಸ್ವ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಾಲ ಮತ್ತು ಸಬ್ಸಿಡಿ ನೀಡಿಕೆ
- ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ33 ರಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿ
- ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ 50 ರಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿ
- ಮಹಿಳಾ ಆಯೋಗಗಳ ರಚನೆ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕ್ರಮಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸಲು ನಿಮ್ಮ ಸಲಹೆಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಮಹಿಳೆಯರು ಉತ್ತಮ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಲು ಪೂರಕವಾಗಿದೆ ಹೇಗೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾವುವು?

- 2002 ರಲ್ಲಿ ಡಾ//ಡಿ.ಎಂ.ನಂಜುಂಡಪ್ಪ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ 371(ಜೆ)ಸೇರ್ಪಡೆ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನಮಾನ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ :- ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕ್ರಮಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ :- ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ನೇಮಕ ಮಾಡಿರುವ ಆಯೋಗ ಯಾವುದು?

- ಭ್ರಷ್ಟಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಲು

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಲೋಕಯುಕ್ತ ಮತ್ತು ಲೋಕಪಾಲ ಸಂಸ್ಥೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸರ್ಕಾರಿ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿ.ಸಿ/ಟಿವಿ ಅಳವಡಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು?

## ಅಧ್ಯಾಯ-2

### ಭಾರತದ ವಿದೇಶಾಂಗ ನೀತಿ

- ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ 51ನೇ ವಿಧಿಯು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನಿಗೆ ಗೌರವತಂದುಕೊಡುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ 51ನೇ ವಿಧಿಯು ಏನನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ವಿದೇಶಾಂಗ ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನದ 51ನೇ ವಿಧಿಯು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹೇಗೆ?

- ವಿಫುಲ ಜನಸಂಖ್ಯೆ
- ಅಪಾರ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪತ್ತು
- ಪರಿಣಿತ ಭೌದ್ಧಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ
- ಅಪಾರ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ
- ಬಲಾಡ್ಯ ಸೈನಿಕ ಬಲ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತವು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿ ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದಿದೆ. ಏಕೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತವು ಒಂದು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಲು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ ಅಂಶಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತವನ್ನು ವಿಶ್ವದ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಏಕೆ?

- ರಾಷ್ಟ್ರದ ಭದ್ರತೆ
- ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂವರ್ಧನೆ
- ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಿಸುವುದು
- ಮಿತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ವಿರೋಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಹತ್ತಿಕ್ಕುವುದು
- ವಿಶ್ವಶಾಂತಿ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ವಿದೇಶಾಂಗ ನೀತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಗುರಿಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ವಿದೇಶಾಂಗ ನೀತಿಯು ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತವು ಸಹ ತನ್ನ ದೇಶದ ವಿದೇಶಾಂಗ ನೀತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಏಕೆ?

- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳು
- ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು
- ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ
- ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
- ರಕ್ಷಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ
- ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯ
- ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರಿಸರ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ವಿದೇಶಾಂಗ ನೀತಿಯ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ವಿದೇಶಾಂಗ ನೀತಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಅಂಶಗಳಾವುವು?

- ಪರಸ್ಪರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಭೌಮತೆಗೆ ಗೌರವ
- ಪರಸ್ಪರ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡದಿರುವುದು
- ಆಂತರಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡದಿರುವುದು
- ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆ

- ಶಾಂತಿಯುತ ಸಹಬಾಳ್ವೆ
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪಂಚಶೀಲ ತತ್ವಗಳಾವುವು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪಂಚಶೀಲ ತತ್ವಗಳು ನಮ್ಮ ವಿದೇಶಾಂಗ ನೀತಿಯ ತಳಹದಿಯಾಗಿವೆ. ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪಂಚಶೀಲ ತತ್ವಗಳು ಭಾರತ ಮತ್ತು ಚೀನಾಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ?

- ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶಸ್ತ್ರಾಳ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ಪ್ರಯೋಜನ ನಡೆದಿದೆ.
- ಮೂರನೆಯ ಮಹಾಯುದ್ಧ ನಡೆಯಬಹುದೆಂಬ ಆತಂಕಉಂಟಾಗಿದೆ.
- ಅಚಾತುರ್ಯದಿಂದಯುದ್ಧ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಸಂಭವವಿರುತ್ತದೆ.
- ಭಾರತವು ಶಾಂತಿಪ್ರಿಯರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿದೆ.
- ಭಾರತವುಗುಣಾತ್ಮಕ ಮತ್ತುಗಾತ್ರದ ಪರಿಮಿತಿಯಲ್ಲಿನ ನಿಶ್ಚಿಸ್ತೀಕರಣವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ನಿಶ್ಚಿಸ್ತೀಕರಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪ್ರಚಲಿತಜಗತ್ತಿಗೆ ನಿಶ್ಚಿಸ್ತೀಕರಣ ಅತೀಅಗತ್ಯವೆಂದು ಭಾರತ ಏಕೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತವು ನಿಶ್ಚಿಸ್ತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದೆಎಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವಿರಿ?

- ಒಂದುಜನಾಂಗವನ್ನುಇನ್ನೊಂದುಜನಾಂಗತಮಗಿಂತ ಕೀಳು ಎಂದು ಭಾವಿಸುವ ನೀತಿಯು ವರ್ಣಭೇದ ನೀತಿಯಾಗಿದೆ.
- ಇದುಅಮಾನವೀಯವಾಗಿದೆ.
- ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುತ್ತದೆ.
- ವಿಶ್ವಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ಮಾರಕವಾಗಿದೆ.
- ಇಂತಹ ನೀತಿಯುಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಎಲ್ಲಿಯೂಯಾವರಾಷ್ಟ್ರವೂಅನುಸರಿಸಬಾರದೆಂದು ಭಾರತ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವರ್ಣಭೇದ ನೀತಿಯ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವರ್ಣಭೇದ ನೀತಿಯು ಮಾನವತ್ವವಾದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾದುದು. ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವರ್ಣಭೇದ ನೀತಿಯುಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಎಲ್ಲಿಯೂಯಾವರಾಷ್ಟ್ರವೂಅನುಸರಿಸಬಾರದೆಂದು ಭಾರತ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದೆ.ಏಕೆ?

### ಅಧ್ಯಾಯ-3

## ಅನ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಭಾರತದ ಸಂಬಂಧ

- ಒಂದುಕುಟುಂಬವು ಬೇರೆಯಾವುದೇಕುಟುಂಬದಜೊತೆಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸದೇಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.
- ಹಾಗೆಯೇಒಂದುರಾಷ್ಟ್ರವು ಬೇರರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸದೇಉತ್ತಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದದೆಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.
- ಪ್ರಸ್ತುತಜಾಗತೀಕರಣದ ಮತ್ತುಆಧುನೀಕರಣದಯುಗದಲ್ಲಿಒಂದುರಾಷ್ಟ್ರವು ಮತ್ತೊಂದುರಾಷ್ಟ್ರದಜೊತೆಗೆಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವೂ, ಅಗತ್ಯವೂಆಗಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅನ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಬಾಂಧವ್ಯ ಹೊಂದುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಏಕೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸೌಹಾರ್ದಯುತ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಏಕೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- “ಇಂದುಜಗತ್ತಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬನೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯ”. ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿ.

- ಭಾರತ ಮತ್ತುಚೀನಾ ನಡುವಿನ ಟಿಬೆಟ್ ವಿವಾದ
- 1962ರ ಭಾರತ ಮತ್ತುಚೀನಾ ದೇಶಗಳ ನಡುವಿನ ಯುದ್ಧ
- ಗಡಿ ಸಮಸ್ಯೆಉಲ್ಬಣಗೊಂಡಿರುವುದು
- ಅರುಣಾಚಲ ಪ್ರದೇಶತನಗೆ ಸೇರಬೇಕೆಂದುಚೀನಾ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿರುವುದು

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಚೀನಾದೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಬಾಂಧವ್ಯ ಹದಗೆಡಲು ಕಾರಣಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತ ಮತ್ತು ಚೀನಾಗಳ ನಡುವಿನ ಬಾಂಧವ್ಯ ಸೌಹಾರ್ದಯುತವಾಗಿಲ್ಲ. ಏಕೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತ ಮತ್ತು ಚೀನಾಗಳ ಮಧ್ಯೆಉದ್ವಿಗ್ನತೆಗೆಕಾರಣವಾದ ವಿಷಯಗಳು ಯಾವುವು?

- ಜಮ್ಮು ಕಾಶ್ಮೀರ್ ಸಮಸ್ಯೆ
- ಭಯೋತ್ಪಾದನೆ
- ನೀರಿನ ಹಂಚಿಕೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ

- ಎರಡೂ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಮೂರು ಭಾರಿ ಯುದ್ಧಗಳು
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತ ಮತ್ತು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಮಧ್ಯೆ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಕಾರಣವಾದ ವಿಷಯಗಳು ಯಾವುವು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತ ಮತ್ತು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಗಳ ಬಾಂಧವ್ಯ ಹದಗೆಡಲು ಕಾರಣಗಳೇನು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತ ಮತ್ತು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಗಳ ನಡುವಿನ ಬಾಂಧವ್ಯ ಸೌಹಾರ್ದಯುತವಾಗಿಲ್ಲ. ಏಕೆ?

- 2001ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಸಂಸತ್ತಿನ ಮೇಲಿನ ದಾಳಿ
- 2008ರ ಮುಂಬೈ ಮೇಲಿನ ದಾಳಿ
- 2016ರ ಪಠಾಣ್‌ಕೋಟ್ ಮೇಲಿನ ದಾಳಿ

- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತ ಮತ್ತು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಗಳ ಸಂಬಂಧ ವೃದ್ಧಿಗೆ ಹಿನ್ನಡೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿರುವ ಘಟನೆಗಳಾವುವು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತ ಮತ್ತು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಗಳ ದ್ವಿಪಕ್ಷಿಯ ಮಾತುಕತೆಗಳು ವಿಫಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು ಕಾರಣಗಳೇನು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಗಳ ಸಂಬಂಧಗಳು ನಿರೀಕ್ಷಿತಯಶಸ್ಸನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಏಕೆ?

- ಭಾರತ ಮತ್ತು ರಷ್ಯಾಗಳು ಉತ್ತಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.
- ಭಾರತ ಮತ್ತು ಸೋವಿಯತ್‌ರಷ್ಯಾಒಪ್ಪಂದವು ಉತ್ತಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕಂಡಿದೆ.
- ಚೈನಾ ದಾಳಿಯನ್ನು ಸೋವಿಯತ್‌ರಷ್ಯಾ ಖಂಡಿಸಿತ್ತು.
- ಗೋವಾ ವಿಮೋಚನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೋವಿಯತ್‌ರಷ್ಯಾ ಭಾರತಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿತ್ತು.
- ತಾಷ್ಕೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತ-ಪಾಕಿಸ್ತಾನಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ರಷ್ಯಾ ಸಹಕರಿಸಿತು.
- ಭಾರತ ಮತ್ತು ರಷ್ಯಾ 20 ವರ್ಷಗಳ ಶಾಂತಿ, ಮೈತ್ರಿ ಹಾಗೂ ಸಹಕಾರದ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿವೆ.
- ಭಾರತದ ಭಿಲಾಯಿ ಹಾಗೂ ಭೋಕಾರೋ ಉಕ್ಕಿನ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೆ ಸೋವಿಯತ್‌ರಷ್ಯಾ ಸಹಕರಿಸಿತ್ತು.
- ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಭದ್ರತಾ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಖಾಯಂ ಸದಸ್ಯತ್ವದೊರೆಯಬೇಕೆಂದು ರಷ್ಯಾ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದೆ.

- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ರಷ್ಯಾದೊಂದಿಗೆ ಭಾರತದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತ ಮತ್ತು ರಷ್ಯಾ ಸಂಬಂಧಗಳು ಉತ್ತಮವಾಗಿವೆ. ಸಮರ್ಥಿಸಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ರಷ್ಯಾ ಹೇಗೆ ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿದೆ?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತ ಮತ್ತು ರಷ್ಯಾಗಳ ಸಂಬಂಧ ಪರಸ್ಪರ ಸೌಹಾರ್ದಯುತವಾಗಿದೆ. ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿ.

- ಭಾರತ ಮತ್ತು ಅಮೇರಿಕಾ ದೇಶಗಳು ಎರಡು ಬೃಹತ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೊಂದಿದವುಗಳು.
  - ಅಮೇರಿಕವು ಭಾರತದ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಿಂತುಂಬಾ ಸಹಾಯ ನೀಡಿತ್ತು.
  - 1962ರ ಚೀನಾ ಆಕ್ರಮಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕಾದ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದೆ.
  - ಭಯೋತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುವಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೆರೆಡು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಮಾನ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯಿದೆ.
  - ವ್ಯಾಪಾರ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕತೆ, ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಬಾಂಧವ್ಯ ಹೊಂದಿದೆ.
  - ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಹಾಗೂ ಜಾಗತಿಕ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಸಮಾನಧೋರಣೆ ಹೊಂದಿವೆ.
  - ಅಮೇರಿಕಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಧೋರಣೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಭಾರತವನ್ನು ವಿದೇಶಾಂಗ ನೀತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತ ಮತ್ತು ಅಮೇರಿಕಾ ದೇಶಗಳು ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ದೇಶಗಳಾಗಿದ್ದು, ಇವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸೌಹಾರ್ದತೆಯು ಹೇಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತ ಮತ್ತು ಅಮೇರಿಕಾ ದೇಶಗಳ ಸಂಬಂಧ ಸೌಹಾರ್ದಯುತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವೀರಿ?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತ ಮತ್ತು ಅಮೇರಿಕಾ ದೇಶಗಳ ಸಂಬಂಧ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ. ಸಮರ್ಥಿಸಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತ ಮತ್ತು ಅಮೇರಿಕಾ ದೇಶಗಳು ಹಲವಾರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿವೆ. ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿ.

#### ಅಧ್ಯಾಯ-4

### ಜಾಗತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹಾಗೂ ಭಾರತದ ಪಾತ್ರ

- ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದೆ.
- ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ.
- ಜನಾಂಗ ಹತ್ಯೆ ಹಾಗೂ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಶೋಷಣೆಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆ.
- ಗುಲಾಮಗಿರಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆ.

- ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು 3ನೇ ಭಾಗ 12-35ರ ವಿಧಿಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿದೆ.
- ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಮಾರಾಟ,ಮಹಿಳಾ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿದೆ.
- ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕತೆಯನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸುವುದು.
- ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಭಾರತನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದೆ.
- ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಆಯೋಗವನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಭಾರತ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಹೇಗೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಾಗಿ ಭಾರತವು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಾಗಿ ಭಾರತವು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- “ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದೆ”. ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಭಾರತದ ನಿಲುವೇನು?

- ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊಂದಿದೆ.
- ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸದಸ್ಯರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪಾಲಿಸುತ್ತೇನೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದೆ.
- ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಘೋಷಿಸಿದೆ.
- ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಆಯೋಗಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕ್ರಮಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಾಗಿ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಹೋರಾಟವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಪಾತ್ರವೇನು/ನಿಲುವೇನು?

1948, ಡಿಸೆಂಬರ್ 10

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ದಿನವನ್ನು ಯಾವಾಗ/ಎಂದು ಆಚರಿಸುವವರು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ದಿನವೆಂದು ಘೋಷಿಸಿರುವ ದಿನ/ವರ್ಷ ಯಾವುದು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- “ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉದ್ಘೋಷಣೆಯಾದ ವರ್ಷ/ದಿನ ಯಾವುದು?”

## ಅಧ್ಯಾಯ-5

### ಜಾಗತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

- ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸುಭದ್ರತೆ
- ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಪರಸ್ಪರ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು.
- ಮಾನವ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗೆಗೆ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
- ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಾನವೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ನ್ಯಾಯ ಹಾಗೂ ಒಡಂಬಡಿಕೆಗಳ ಷರತ್ತುಗಳಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಒದಗಿಸುವುದು.
- ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಪರಸ್ಪರ ಸೌಹಾರ್ದತೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಧ್ಯೇಯೋದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಗುರಿಗಳೇನು?

- ಪ್ರಪಂಚದ ಮಾನವರ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಿಸಲು 1948ರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿದೆ.
- ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಕಾಲರಾ, ಮಲೇರಿಯ, ಸಿಡುಬು ಮುಂತಾದ ರೋಗಗಳನ್ನು ತುಡೆದು ಹಾಕಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ.
- ಏಡ್ಸ್, ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ನಂತಹ ಭೀಕರ ರೋಗಗಳಿಂದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ.
- ಸಿಡುಬು ರೋಗವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ನಿವಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಯಶಸ್ವಕಂಡಿದೆ.
- ಜನಸಂಖ್ಯಾಸ್ಫೋಟವು, ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಹಸಿವು, ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯ ಕೊರತೆ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯ ಸೂಚಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವಿಶ್ವವನ್ನು ರೋಗಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ವಿಶ್ವ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಹೇಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- “ಪ್ರಪಂಚದ ಮಾನವರ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಿಸಲು ವಿಶ್ವ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿದೆ” ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವಿಶ್ವಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವಿಶ್ವಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

- ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ ಹಲವಾರು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿದೆ.
- ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿಯ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಜಾರಿ.
- ವಿವಾದಗಳ ಪರಿಹರಣೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದೆ.
- ಅಣ್ಣಸ್ತುಗಳ ಹಾಗೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನಿಶ್ಚಿಸ್ತಿಕರಣದ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.
- ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಿತಿಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆ.
- 1948 ರಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಘೋಷಣೆ
- ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿತ್ವವಸಾಹತುಶಾಹಿತ್ವ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲವಾಗಿಸುವಲ್ಲಿಯೂ ಗಮನಾರ್ಹ ಪಾತ್ರ
- ಶಾಂತಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳು.

ಪ್ರಶ್ನೆ :-ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಜಾಗತಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ತರವಾಗಿದೆ. ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪಾತ್ರ ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- “ಮೂರನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧತಡೆಯುವಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವದ್ದು”. ವಿವರಿಸಿ.

## ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ

### ಅಧ್ಯಾಯ-1

### ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ತರವಿನ್ಯಾಸ

- ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳ ಮಟ್ಟದ ಸ್ಥಾನ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು.
- ಆಸ್ತಿಯ ಒಡೆತನವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾಗಿತ್ತು.
- ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದರು.
- ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾಗಿತ್ತು.
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಲನೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣವಿತ್ತು.
- ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಒಂದು ಅಮಾನವೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿತ್ತು.. ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗು. ಚರ್ಚಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾವುವು?

- ಸಂವಿಧಾನದ 21ನೇ ವಿಧಿಯು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು ಎಂದು ಸಾರಿದೆ.
- 29ನೇ ವಿಧಿಯು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಿದೆ.
- 30ನೇ ವಿಧಿಯು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದೆ.
- 45ನೇ ವಿಧಿಯು 6 ರಿಂದ 14 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಮಕ್ಕಳ ಉಚಿತ & ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದೆ.
- 46ನೇ ವಿಧಿಯು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಆಸಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಮಾನತೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಹೇಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

- ಸಂವಿಧಾನದ 17ನೇ ವಿಧಿಯು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದೆ.
- 1955ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದೆ.
- 1976ರಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯಿದೆ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದೆ.
- ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಮತದಾನದ ಹಾಗೂ ಸಮಾನತೆಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಾಗೂ ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶಗಳಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾತಿ ನೀಡಿದೆ.

- 1989ರ ಶಾಸನವು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲಾ ನಾಗರಿಕರಿಗೂ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಏಕೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಸಮಸ್ಯೆ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಹೇಗೆ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಲು ಚಾರಿಗೊಳಿಸಿರುವ ಕಾನೂನುಗಳು ಯಾವುವು?

## ಅಧ್ಯಾಯ-2

### ದುಡಿಮೆ

ಸಂಘಟಿತ ಕೆಲಸಗಾರರು	ಅಸಂಘಟಿತ ಕೆಲಸಗಾರರು
• ನಿಗದಿತ ವೇತನವಿರುತ್ತದೆ	• ನಿಗದಿತ ವೇತನವಿರುವುದಿಲ್ಲ
• ಕಾನೂನಿನ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ	• ಕಾನೂನಿನ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ
• ನಿಗದಿತ ಕೆಲಸವಿರುತ್ತದೆ	• ನಿಗದಿತ ಕೆಲಸವಿರುವುದಿಲ್ಲ
• ಕಾನೂನಿನ ಭದ್ರತೆ ಇರುತ್ತದೆ	• ಕಾನೂನಿನ ಭದ್ರತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ
• ತೆರಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ	• ತೆರಿಗೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ
• ಉದಾ : ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸಗಾರರು	• ಉದಾ: ದಿನಗೂಲಿ ನೌಕರರು, ವಾಹನ ರಿಪೇರಿಗಾರರು

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಂಘಟಿತ ಮತ್ತು ಅಸಂಘಟಿತ ಕೆಲಸಗಾರರ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಕೆಲಸಗಾರರು ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೇಗೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಕೆಲಸಗಾರರು ಮತ್ತು ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನು ವ್ಯತ್ಯಯಿಸಿ.

- ಕಾನೂನಿನ ಚೌಕಟ್ಟು ಇರುತ್ತದೆ.
- ನಿಗದಿತ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ಉದ್ಯೋಗದ ನಿಯಮಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.
- ನಿಗದಿತ ವೇತನ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ಉದ್ಯೋಗದ ಭದ್ರತೆ ಇರುತ್ತದೆ.
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ ಇರುತ್ತದೆ.
- ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಂಘಟಿತ ದುಡಿಮೆ ವಲಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ದುಡಿಮೆಗಾರರಿಗಿರುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ದುಡಿಮೆಗಾರರ ಲಕ್ಷಣಗಳೇನು?

- ಕಾನೂನಿನ ನಿಯಂತ್ರಣವಿಲ್ಲ
- ಉದ್ಯೋಗದ ಭದ್ರತೆಯಿಲ್ಲ
- ನಿಗದಿತ ವೇತನ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಭತ್ಯೆಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಯಿಲ್ಲ
- ವಿಶ್ವಾಂತಿ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ
- ಮಾಲೀಕರ ನಿರಂತರ ದೌರ್ಜನ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಸಂಘಟಿತ ದುಡಿಮೆ ವಲಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ದುಡಿಮೆಗಾರರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ದುಡಿಮೆಗಾರರ ಲಕ್ಷಣಗಳೇನು?

ಅಧ್ಯಾಯ-3  
ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳು

- ಜನದಮಂದೆ
- ದೊಂಬಿ / ಗಲಭೆ
- ಪರಿಸರ ಚಳುವಳಿಗಳು
- ಮಹಿಳಾ ಚಳುವಳಿಗಳು
- ರೈತ ಚಳುವಳಿಗಳು
- ಕಾರ್ಮಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳು
- ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ಆಚರಣೆ ವಿರೋಧಿ ಚಳುವಳಿಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ತನೆಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಮೂಹ ವರ್ತನೆಯ ಮಾದರಿಗಳು ಯಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ತನೆಯ ಕೆಲವು ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಮೂಹ ವರ್ತನೆಯ ವಿಧಗಳು ಯಾವುವು?

- ಚಿಪ್ಪೋ ಚಳುವಳಿ
- ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಪ್ಪಿಕೋ ಚಳುವಳಿ
- ನರ್ಮದಾ ಬಚಾವೋ ಆಂದೋಲನ
- ಮೌನ ಕಣಿವೆ ಆಂದೋಲನ
- ಕರ್ನಾಟಕ ಕರಾವಳಿ ತೀರದ ಪರಿಸರ ಚಳುವಳಿ
- ಕೈಗಾ ಅಣುಸ್ಥಾವರ ವಿರೋಧಿ ಚಳುವಳಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟಗಳು ಯಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪರಿಸರ ಚಳುವಳಿಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅರಣ್ಯ ನಾಶ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರ ನಾಶದ ವಿರುದ್ಧ ಕೈಗೊಂಡ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಜೀವ ಜಗತ್ತಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಪರಿಸರವಾದಿಗಳು ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಅಧ್ಯಾಯ-4  
ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

- ಮಕ್ಕಳ ದುಡಿಮೆ
- ಹೆಣ್ಣು ಭ್ರೂಣ ಹತ್ಯೆ
- ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯ
- ಮಕ್ಕಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆ / ಮಾರಾಟ
- ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲಿನ ಲೈಂಗಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ
- ಹಸಿವು ಮತ್ತು ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ
- ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ವಿಧಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮಾರಕವಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಯಾವುವು?

- ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯ
- ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕತೆ
- ಕಾನೂನಿನ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅನುಷ್ಠಾನ
- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಸಹಕಾರ

- ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ
- ಮಕ್ಕಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆ
- ಬಡತನ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ದಿನೇ ದೀನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಲು ಕಾರಣಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಅಂಶಗಳು ಯಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳೇನು?

- ಮಕ್ಕಳ ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುಂಠಿತ
- ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ.
- ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ
- ರಕ್ತ ಹೀನತೆ
- ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆ
- ಲೈಂಗಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ
- ಅನಾರೋಗ್ಯ
- ಗೆಲೆಯರ ಒಡನಾಟಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕತೆ / ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ / ಮಕ್ಕಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆ / ಲೈಂಗಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕತೆ / ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ / ಮಕ್ಕಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆಯಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮಾರಕವಾಗಿದೆ. ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿ.

- ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಕ್ಲಬ್ ರಚಿಸುವುದು.
- ಎಲ್ಲಾ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಸುರಕ್ಷತಾ ಸಮಿತಿ ರಚಿಸುವುದು.
- ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಗ್ರಾಮಸಭೆ ರಚಿಸುವುದು.
- ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮ, ತಾಲ್ಲೂಕು, ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣಾ ಸಮಿತಿ ರಚಿಸಿ. ಮಕ್ಕಳ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು.
- ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ತಡೆ ಸಮಿತಿ ರಚಿಸುವುದು.
- ಪ್ರತಿ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಲಿಕಾ ಸಂಘದ ರಚನೆ ಮಾಡುವುದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕತೆ / ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ / ಮಕ್ಕಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಲೈಂಗಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಬಹುದಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಶೋಷಣೆ ಮುಕ್ತ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ನಾವು ಅನುಸರಿಸಬಹುದಾದ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

- ಜನನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆ
- ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆ
- ಅವಕಾಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆ
- ಬಡತನದ ಅಸಮಾನತೆ
- ಕೌಟುಂಬಿಕ ಅಸಮಾನತೆ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ ಅಸಮಾನತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಲು ಕಾರಣಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೊರಗುಳಿಯಲು ಕಾರಣಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಲಿಂಗ ಅಸಮಾನತೆಗೆ ಕಾರಣಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಅಸಮಾನತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಲು ಕಾರಣವಾದ ಅಂಶಗಳು ಯಾವುವು?

**ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ**  
**ಅಧ್ಯಾಯ-2**  
**ಭಾರತದ ಮೇಲ್ಮೈ ಲಕ್ಷಣಗಳು**

- ಉತ್ತರದ ಪರ್ವತಗಳು
- ಉತ್ತರದ ಮೈದಾನಗಳು
- ಪರ್ಯಾಯ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿ
- ಕರಾವಳಿ ಮೈದಾನ ಮತ್ತು ದ್ವೀಪಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿಭಾಗಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ಭೂ ಮೇಲ್ಮೈ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

- ಮಳೆ ಮಾರುತ ತಡೆದು ಮಳೆ ತರಿಸುತ್ತದೆ.
- ಪರಕೀಯರ ದಾಳಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.
- ಹಲವು ನದಿಗಳ ಉಗಮ ಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ.
- ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾದಿಂದ ಬೀಸುವ ಶೀತಗಾಳಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.
- ಖನಿಜಗಳ ಉಗ್ರಾಣವಾಗಿದೆ.
- ನೆಡುತೋಟದ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ.
- ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಉತ್ತರದ ಪರ್ವತಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಉತ್ತರದ ಪರ್ವತಗಳಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಉತ್ತರದ ಪರ್ವತಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಉತ್ತರದ ಪರ್ವತಗಳ ಉಪಯೋಗಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತಗಳ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಸಿ.

- ಮೈದಾನವು ಫಲವತ್ತಾಗಿದೆ, ಸರ್ವಕಾಲಿಕ ನದಿಗಳು ಹರಿಯುತ್ತವೆ.
- ಕೃಷಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.
- ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ.
- ಕೈಗಾರಿಕರಣ, ನಗರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿ.
- ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.
- ಅನೇಕ ಯಾತ್ರಾಸ್ಥಳಗಳಿವೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಉತ್ತರದ ಮೈದಾನದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಉತ್ತರದ ಮೈದಾನದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಉತ್ತರ ಮೈದಾನವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆದಿದೆ ಏಕೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಉತ್ತರ ಮೈದಾನವು ವ್ಯಾಪಾರಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ ಹೇಗೆ?

- ಪರ್ಯಾಯ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ವಿಶಾಲವಾದುದು ಯಾವುದು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ಪುರಾತನ ಭೂವಿಭಾಗ ಯಾವುದು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗೊಂಡ್ವಾನ ಭೂಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಪುರಾತನ ಶಿಲೆಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಭಾರತದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಭೂಭಾಗ ಯಾವುದು?

- ಸಮೃದ್ಧ ಖನಿಜಗಳ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ನೈಋತ್ಯ ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಾರುತಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ.
- ಕಪ್ಪು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದರಿಂದ ಕೃಷಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ.
- ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ನದಿಗಳಿಗೆ ಉಗಮ ಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ.

- ಜಲ ಶಕ್ತಿ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ.
- ಹಲವು ಗಿರಿಧಾಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪರ್ಯಾಯ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆದಿದೆ ಹೇಗೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪರ್ಯಾಯ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪರ್ಯಾಯ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಯ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

- ನೈಸರ್ಗಿಕ ಬಂದರಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ.
- ವಿದೇಶ ವ್ಯಾಪಾರಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಕಾರಿ.
- ಉಪ್ಪು ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.
- ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ನೌಕಾಯಾನಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿ.
- ಕೃಷಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.
- ಹಡಗು ನಿರ್ಮಾಣ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.
- ಆಕರ್ಷಕ ಬೀಚ್‌ಗಳಿಂದ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕರಾವಳಿ ಮೈದಾನದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕರಾವಳಿ ಮೈದಾನದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕರಾವಳಿ ಮೈದಾನದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಕರಾವಳಿ ಮೈದಾನದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಲಕ್ಷದ್ವೀಪಗಳು	ಅಂಡಮಾನ್ ಮತ್ತು ನಿಕೋಬಾರ್ ದ್ವೀಪಗಳು
• ಅರಬ್ಬೀ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿದೆ	• ಬಂಗಾಳ ಕೊಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿದೆ
• 43 ದ್ವೀಪಗಳಿವೆ	• 204 ದ್ವೀಪಗಳಿವೆ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ದ್ವೀಪ ಸಮೂಹಗಳ ಕುರಿತು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ದ್ವೀಪ ಸಮೂಹಗಳ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಂಡಮಾನ್ ಮತ್ತು ನಿಕೋಬಾರ್ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷದ್ವೀಪಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರಿ.

ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳು	ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳು
• ಎತ್ತರವಾಗಿದೆ	• ಎತ್ತರವಾಗಿಲ್ಲ
• ನಿರಂತರವಾಗಿದೆ.	• ನಿರಂತರವಾಗಿಲ್ಲ.
• ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತಿದೆ.	• ಪೂರ್ವ ಕರಾವಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತಿದೆ.
• ತಾಪನದಿಯಿಂದ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯವರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿದೆ.	• ಮಹಾನದಿ ಕಣಿವೆಯಿಂದ ನೀಲಗಿರಿ ಬೆಟ್ಟದವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ಘಟ್ಟಗಳಿಗಿರುವ ಹೋಲಿಕೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟ ಪೂರ್ವ ಘಟ್ಟಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ ಹೇಗೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪೂರ್ವ ಘಟ್ಟ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ ಹೇಗೆ?

ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿ	ಪೂರ್ವ ಕರಾವಳಿ
• ಕಛ್ ನಿಂದ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ.	• ಸುವರ್ಣರೇಖಾ ನದಿಯಿಂದ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ.
• ಕಿರಿದಾಗಿದ್ದು ಕಡಿದಾದ ಇಳಿಜಾರು ಹೊಂದಿದೆ	• ಅಗಲವಾಗಿದೆ.
• ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟ ಮತ್ತು ಅರಬ್ಬೀಸಮುದ್ರದ ನಡುವೆ ನೆಲೆಸಿದೆ.	• ಪೂರ್ವ ಘಟ್ಟ & ಬಂಗಾಳಕೊಲ್ಲಿಗಳ ನಡುವೆ ನೆಲೆಸಿದೆ.
• ಕೊಂಕಣ,ಕರ್ನಾಟಕ,ಮಲಬಾರ್ ತೀರಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದೆ.	• ಉತ್ತರ ಸರ್ಕಾರ್ & ಕೋರಮಂಡಲ ತೀರಗಳೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿದೆ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ಕರಾವಳಿಗಿರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿ ಪೂರ್ವಕರಾವಳಿಗಿಂತ ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ?  
 ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪೂರ್ವ ಕರಾವಳಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿಗಿಂತ ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ?

### ಅಧ್ಯಾಯ-3 ಭಾರತದ ವಾಯುಗುಣ

- ಸ್ಥಾನ
- ಜಲರಾಶಿಗಳು
- ಮೇಲ್ಮೈಲಕ್ಷಣ
- ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಾರುತಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ವಾಯುಗುಣದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಅಂಶಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ವಾಯುಗುಣವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ವಾಯುಗುಣವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಅಂಶಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ವಾಯುಗುಣವು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ ಏಕೆ?

- ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಸೂರ್ಯನ ಓರೆ ಕಿರಣ ಬೀಳುತ್ತವೆ.
- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಉಷ್ಣಾಂಶ, ಕಡಿಮೆ ಆರ್ಧ್ರತೆ.
- ಮೋಡ ರಹಿತ ಆಕಾಶ.
- ದೇಶದ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ತಂಪಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿರುತ್ತದೆ.
- ದೇಶದ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಬೆಚ್ಚನೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿರುತ್ತದೆ.
- ಜನವರಿ ಅತಿ ಶೀತದ ಮಾಹೆಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಚಳಿಗಾಲದ ಹವಾಗುಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಕುರಿತು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಚಳಿಗಾಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹವಾಗುಣದಲ್ಲಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿ.

- ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ - ಅಂಧಿಸ್
- ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ - ಕಾಲಬೈಸಾಕಿ
- ಕೇರಳದಲ್ಲಿ - ಮಾವಿನ ಹೂಯ್ಲು
- ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ - ಕಾಫಿ ಹೂಮಳೆ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬೇಸಿಗೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ ಪರಿಸರಣ ಮಳೆಗಿರುವ ಸ್ಥಳೀಯ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬೇಸಿಗೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ ಪರಿಸರಣ ಮಳೆಗೆ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಏನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪರಿಸರಣ ಮಳೆಗೆ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ವಿವಿಧ ಹೆಸರುಗಳಾವುವು?

- ಕಾರ್ಗಿಲ್ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಡ್ರಾಸ್

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಉಷ್ಣಾಂಶ ದಾಖಲಾಗುವ ಪ್ರದೇಶ ಯಾವುದು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಉಷ್ಣಾಂಶ ದಾಖಲಾಗುವ ಸ್ಥಳ ಯಾವುದು?

- ಅಕ್ಟೋಬರ್ ತಿಂಗಳ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣಾಂಶ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಒತ್ತಡ ಪ್ರದೇಶ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ.
- ಬಂಗಾಳಕೊಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಒತ್ತಡ ಪ್ರದೇಶ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವುದರಿಂದ ನೈಋತ್ಯ ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಾರುತಗಳು ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತವೆ.
- ಮಾರುತಗಳು ಈಶಾನ್ಯದಿಂದ ನೈಋತ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಬೀಸುವವು, ಈ ಅವಧಿಯನ್ನು ಈಶಾನ್ಯ ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಾರುತಗಳ ಕಾಲವೆನ್ನುವರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಾರುತಗಳು ಅಕ್ಟೋಬರ್ ತಿಂಗಳಿಂದ ಭಾರತದಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಾರುತಗಳು ಅಕ್ಟೋಬರ್ ತಿಂಗಳಿಂದ ಭಾರತದಿಂದ ಹೊದಿರುಗಲು ಕಾರಣವಾದ ಅಂಶಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಾರುತಗಳು ಅಕ್ಟೋಬರ್ ತಿಂಗಳಿಂದ ಭಾರತದಿಂದ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಲು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಾರುತಗಳ ನಿರ್ಗಮನ ಕಾಲವನ್ನು ಈಶಾನ್ಯ ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಾರುತಗಳ ಕಾಲವೆಂದು ಏಕೆ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ?

- ಬೇಸಿಗೆ ಅಂತ್ಯಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣಾಂಶ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಒತ್ತಡ ಪ್ರದೇಶ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ.
- ಹಿಂದೂ ಮಹಾ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಒತ್ತಡವಿರುತ್ತದೆ.
- ತೇವಾಂಶಭರಿತ ಮಾರುತಗಳು ನೈಋತ್ಯದಿಂದ ಭಾರತದಡೆಗೆ ಬೀಸುತ್ತವೆ
- ಭಾರತದ ವಾರ್ಷಿಕ ಮಳೆಯ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.75 ಭಾಗ ಮಳೆಗಾಲ ಋತುವಿನಲ್ಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಮಳೆಗಾಲದ ಕುರಿತು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ನೈಋತ್ಯ ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಾರುತಗಳ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ನೈಋತ್ಯ ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಾರುತಗಳ ಕಾಲದ ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ನೈಋತ್ಯ ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಾರುತಗಳು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆ ತರುತ್ತವೆ. ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

## ಅಧ್ಯಾಯ-4 ಭಾರತದ ಮಣ್ಣುಗಳು

- ಕಪ್ಪು ಮಣ್ಣು

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಒಣ ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಮಣ್ಣು ಯಾವುದು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಹತ್ತಿ ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತವಾದ ಮಣ್ಣು ಯಾವುದು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ರೇಗೂರು ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಮಣ್ಣು ಯಾವುದು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬಸಾಲ್ಟ್ ಶಿಲೆಗಳ ಶಿಥಿಲೀಕರಣದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಮಣ್ಣು ಯಾವುದು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ದೀರ್ಘಕಾಲ ತೇವಾಂಶವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿರುವ ಮಣ್ಣು ಯಾವುದು?

- ಈ ವಿಧದ ಮಣ್ಣು ಅಧಿಕ ಉಷ್ಣಾಂಶ ಮತ್ತು ಅಧಿಕ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿವುಳ್ಳ ಉಷ್ಣವಲಯದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ / ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವುದೇ ಕಾರಣ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಲ್ಯಾಟರೈಟ್ ಮಣ್ಣು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವುದು ಹೇಗೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಜಂಬಿಟ್ಟಿಗೆ ಮಣ್ಣಿನ ರಚನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿರಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಲ್ಯಾಟರೈಟ್ ಮಣ್ಣು ಹೆಚ್ಚು ಜಲವಿಲೀನೀಕರಣ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಳಪಡಲು ಕಾರಣವೇನು?

- ಮಣ್ಣಿನ ಸಾರವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಕೃಷಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.
- ನದಿಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಳು ತುಂಬುವುದು, ಪ್ರವಾಹ ಉಂಟಾಗುವುದು ಮತ್ತು ನದಿಯ ಪಾತ್ರದ ಬದಲಾವಣೆ ಹಾಗೂ ಜಲಾಶಯಗಳ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.
- ಅಂತರ್ಜಲದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕುಸಿತ ಮತ್ತು ತೇವಾಂಶವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು.
- ಸಸ್ಯವರ್ಗವು ಒಣಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.
- ದೇಶದ ಸಮಗ್ರ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹಿನ್ನಡೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಣ್ಣಿನ ಸವೆತವು ಭಾರತ ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮಾರಕವಾಗಿದೆ. ಹೇಗೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಣ್ಣಿನ ಸವೆತವು ಭಾರತ ದೇಶದ ಸಮಗ್ರ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹಿನ್ನಡೆಯಾಗಿದೆ. ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಣ್ಣಿನ ಸವೆತವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು ತುಂಬಾ ಅಗತ್ಯ ಕಾರಣ ತಿಳಿಸಿರಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಂತೆ ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಏಕೆ?

- ಮಣ್ಣಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಅವುಗಳೆಂದರೆ
- ಅರಣ್ಯ ಪೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಮರು ಅರಣ್ಯೀಕರಣ
- ಅತಿಯಾಗಿ ಮೇಯಿಸುವುದನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು
- ಸಮೋನ್ನತಿ ಬೇಸಾಯ
- ಚೆಕ್ ಡ್ಯಾಮ್‌ಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಬದುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಹಾಗೂ ಕೊರಕಲು ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಪಂಕ್ತಿ ಬೇಸಾಯ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಣ್ಣಿನ ಸವೆತ ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕ್ರಮಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಣ್ಣಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ನೀವು ಸೂಚಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯೊಂದು ತುರ್ತು ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬಹುದು ನಿಮ್ಮ ಸಲಹೆ ನೀಡಿರಿ.

**ಅಧ್ಯಾಯ-5**  
**ಭಾರತದ ಅರಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತು**

- ಉಷ್ಣವಲಯದ ಎಲೆ ಉದುರಿಸುವ ಕಾಡುಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆ:- “ಮಾನ್ಸೂನ್ ಕಾಡುಗಳು” ಎಂದು ಯಾವ ಕಾಡುಗಳನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- “ ಪರ್ಣಪಾತಿ ಅರಣ್ಯ” ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಕಾಡು ಯಾವುದು?

- ಅರಣ್ಯಗಳು ಭಾರತದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.
- ಅರಣ್ಯವು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕಚ್ಚಾಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.
- ಅರಣ್ಯಗಳು ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮೇವು ಮತ್ತು ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ.
- ಹರಿವ ನೀರಿನ ರಭಸವನ್ನು ಮಿತಗೊಳಿಸಿ ಪ್ರವಾಹ ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿನ ಸವೆತವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.
- ಅರಣ್ಯಗಳು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಮೇಲ್ಮೈ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ.
- ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ವೃದ್ಧಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.
- ವಾಯುಗುಣವನ್ನು ಸಮತೋಲನಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾವರಣ (ಎಕಲಾಜಿಕಲ್) ಸಮತೋಲನ ಕಾಪಾಡಲು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ.
- ಅರಣ್ಯಗಳು ವನ್ಯ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅರಣ್ಯದ ರಕ್ಷಣೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಏಕೆ. ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಆಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅರಣ್ಯಗಳ ಮಹತ್ವ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿರಿ.

- ಅರಣ್ಯ ನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳೆಂದರೆ
- ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿಸ್ತರಣೆ
- ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ರೈಲು ಮಾರ್ಗಗಳು ಹಾಗೂ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಕೈಗಾರಿಕರಣ
- ನಗರೀಕರಣ
- ಅತಿಯಾಗಿ ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುವಿಕೆ
- ಕಾಡ್ಲಿಚ್ಚಿನಿಂದ ಅರಣ್ಯ ನಾಶ
- ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುವುದು.
- ಮರಗಳ ಕಳ್ಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಅರಣ್ಯಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಏಕೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.

- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕ್ರಮಗಳೆಂದರೆ
- ಅರಣ್ಯ ನಾಶ ನಿಯಂತ್ರಣ
- ಮಿತಿಮೀರಿ ಮೇಯಿಸುವುದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದು.
- ಕಾಡ್ಲಿಚ್ಚು ನಿಯಂತ್ರಣ
- ಅರಣ್ಯ ಅತಿಕ್ರಮಣದ ತಡೆ
- ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೀಟ ಮತ್ತು ರೋಗಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ
- ಮರಗಳ ಕಳ್ಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ತಡೆ
- ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುವುದು
- ಅರಣ್ಯನಾಶ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದು.

- ಅರಣ್ಯ ಬೆಳೆಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವುದು.
  - ಅರಣ್ಯಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಅರಿವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅರಣ್ಯದ ರಕ್ಷಣೆ ಅಗತ್ಯ ಇದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿರಿ
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅರಣ್ಯ ನಾಶವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ವಿಧಾನಗಳಾವುವು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮರುಭೂಮಿಕರಣ ತಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಯಾವ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

## ಅಧ್ಯಾಯ-6 ಭಾರತದ ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

- ನೀರು ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು.
  - ಮಾನವನಿಗೆ ಕುಡಿಯಲು, ಅಡಿಗೆ, ಸ್ವಚ್ಛತೆಗೆ ಬೇಕು
  - ವ್ಯವಸಾಯ, ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಗೆ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಬೇಕು
  - ಕೈಗಾರಿಕೆ, ನೌಕಾಯಾನ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಮುದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಬೇಕು
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ನೀರಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಪಾತ್ರವೇನು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಅತ್ಯಮೂಲುವಾದುದು. ಹೇಗೆ?
- ಸಿಂಧು, ಗಂಗ, ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ, ಯಮುನಾ, ರಾವಿ, ಗಂಡಕ್, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ನದಿಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಉಗಮವೊಂದುವ ನದಿಗಳು ಯಾವುವು?
- ರಿಝಲಂ, ಚೀನಾಬ್, ಬಿಯಾಸ್, ರಾವಿ ಮತ್ತು ಸಟ್ಲೆಜ್ ಇದರ ಉಪನದಿಗಳಾಗಿವೆ
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಿಂಧೂ ನದಿಯ ಉಪನದಿಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಿಂಧೂ ನದಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರುವ ಇತರ ನದಿಗಳು ಯಾವುವು?
- ಭಾರತ ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನ ದೇಶ.
  - ಕೃಷಿಗೆ ನಿರಂತರ ನೀರಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ
  - ಕೃಷಿಯು ಮಾನ್ಯೂನ್ ಮಳೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ
  - ಮಳೆಯ ಹಂಚಿಕೆಯು ಋತುಕಾಲಿಕ, ಅಕಾಲಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.
  - ಕೆಲವು ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ನಿರಂತರ ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆ ಅಗತ್ಯ ಉದಾ; ಕಬ್ಬು,ಭತ್ತ
  - ಅಧಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆ ನೀರಾವರಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ
  - ಹೀಗಾಗಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಅತ್ಯಗತ್ಯ
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಏಕೆ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ಕೃಷಿಯು ನೀರಾವರಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಏಕೆ?
- ನೀರಾವರಿ
  - ಪ್ರವಾಹ ನಿಯಂತ್ರಣ
  - ಜಲ ವಿದ್ಯುತ್ ತಯಾರಿಕೆ
  - ಮಣ್ಣಿನ ಸವೆತ ನಿಯಂತ್ರಣ
  - ಒಳನಾಡಿ ನೌಕಾಯಾನ
  - ಒಳನಾಡಿನ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ
  - ಮನರಂಜನೆ ಸೌಲಭ್ಯ
  - ಗೃಹಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ.

- ನಿರುಪಯುಕ್ತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ
- ಅರಣ್ಯ ಪೋಷಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವಿವಿಧೋದ್ದೇಶ ನದಿ ಕಣಿವೆ ಯೋಜನೆಗಳ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧೋದ್ದೇಶ ನದಿ ಕಣಿವೆ ಯೋಜನೆಗಳ ಪಾತ್ರವೇನು?

### ಅಧ್ಯಾಯ-7

### ಭಾರತದ ಭೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

- ಭೂ ಮೇಲ್ಮೈ ಲಕ್ಷಣ
- ವಾಯುಗುಣ
- ಮಣ್ಣು
- ಜನಸಾಂದ್ರತೆ,
- ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಅಂಶಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭೂ ಬಳಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಡುವ ಅಂಶಗಳು ಯಾವುವು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಯಾವ ಯಾವ ಅಂಶಗಳು ಭಾರತದ ಭೂ ಬಳಕೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತವೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭೂಬಳಕೆಯು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಬಿನ್ನವಾಗಿದೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬೆಳೆಯಿಡುವ ಮಾದರಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಅಂಶಗಳು ಯಾವುವು?

- ಕೃಷಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿದೆ.
- ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೃಷಿಯ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನಾಧರಿಸಿದೆ
- ಜೀವನಾಧಾರಿತ ಪ್ರಮುಖ ಮೂಲವಾಗಿದೆ
- ಜನರ ಮತ್ತು ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಆಹಾರದ ಮೂಲವಾಗಿದೆ.
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯದ ಮೂಲ ಆಕರವಾಗಿದೆ.
- ತೃತೀಯ ವೃತ್ತಿಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ನೆರವಾಗುವುದು.
- ಹತ್ತಿ ಮತ್ತು ಸೆಣಬು ಜವಳಿ, ಸಕ್ಕರೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಪ್ರಗತಿಗೆ ನೆರವಾಗುವುದು
- ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತದೆ.
- ರಾಸಾಯನಿಕ ಮತ್ತು ಉಪಕರಣಗಳ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವ್ಯವಸಾಯದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯ ಪಾತ್ರವೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕೃಷಿಯು ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ತೃತೀಯ ವಲಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯ ಗಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯ ಪಾತ್ರವೇನು?

- ಸಮರ್ಪಕ ಭೂ ಬಳಕೆ
- ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಆದರ್ಶದಾಯಕ ಬಳಕೆ
- ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಪರಿಣಿತ ಉದ್ಯೋಗ ಪೂರೈಕೆ
- ಕೃಷಿಯನ್ನು ಲಾಭದಾಯಕಗೊಳಿಸಲು
- ರಫ್ತು ವ್ಯಾಪರವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.
- ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ತೋಟಗಾರಿಕೆಯು ಭಾರತದ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಲಾಭದಾಯಕಗೊಳಿಸಲು ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆ?

### ಅಧ್ಯಾಯ-9

### ಭಾರತದ ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ

- ಮಾನವನ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರಿಗೆಯು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

- ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂರು ವಲಯಗಳಾದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ,ದ್ವಿತೀಯ(ಉತ್ಪಾದಕ) ಹಾಗೂ ತೃತೀಯ(ಸೇವಾ) ವಲಯಗಳ
- ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರಿಗೆಯು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ.
- ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮಾನವನ ದೇಹ ಮತ್ತು ಮೂಳೆಗಳಾದರೆ ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕಗಳು ನರವ್ಯೂಹವಿದ್ದಂತೆ.
- ಉತ್ತಮ ಹಾಗೂ ಸುಲಭ ಸಾರಿಗೆಯು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ,ಕೃಷಿ,ಕೈಗಾರಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿ,ವಿಶಾಲ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ,ಆಂತರಿಕ
- ಹಾಗೂ ಬಾಹ್ಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ.
- ಉದ್ಯೋಗವಕಾಶ,ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಳ ಹಾಗೂ ಜನರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಹಾಗೂ ದೇಶದ ರಕ್ಷಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರಿಗೆಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- 'ದೇಶದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸಾರಿಗೆಯು ತನ್ನದೆಯಾದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದೆ'. ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:-'ಸಾರಿಗೆಯ ಸರಿಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ'. ಹೇಗೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಾರಿಗೆಯು ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಜೀವನಾಡಿಯಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

- ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಾಚೀನ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ.
- ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸುಲಭ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ.
- ಭಾರತವು ಹಳ್ಳಿಗಳ ದೇಶವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಯೇ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಪ್ರಧಾನ ಕಸುಬಾಗಿದ್ದು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.
- ಕೃಷಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹಾಗೂ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆಯು ಅತಿ ಅವಶ್ಯಕ.
- ಏಕೆಂದರೆ ರಸ್ತೆಗಳು ದೇಶದ ಮೂಲೆಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿವೆ.
- ಅರಣ್ಯ ಹಗೂ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಸುಲಭವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ರಸ್ತೆಗಳು ಕೃಷಿ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ನಗರ,ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ, ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿನವರೆಗೆ ಸೇವೆ ನೀಡುತ್ತವೆ.
- ರೈಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣ,ಬಂದರು ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣಗಳಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತವೆ.
- ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ,ವ್ಯಾಪಾರ,ವಾಣಿಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ.
- ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗವಕಾಶ ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ,ರಕ್ಷಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ದೇಶದ ಗಡಿ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸೇವೆ ನೀಡುತ್ತಿವೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆಯು ಇತರೆ ಸಾರಿಗೆಗಳಿಗಿಂತ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭೂ ಸಾರಿಗೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

- ಚತುಷ್ಕೋನ ರಸ್ತೆಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು 4 ರಿಂದ 6 ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.
- ಇವುಗಳು ದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ನಗರಗಳು ಹಾಗೂ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುತ್ತವೆ.
- ದೇಶದ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳ ಸಂಪರ್ಕ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿವೆ.
- ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ.
- ಇವುಗಳು ಪ್ರಮುಖ ನಗರಗಳಲ್ಲದೆ ದೇಶದ ಬಂದರುಗಳನ್ನು, ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುತ್ತವೆ.
- ಸರಕು ಸೇವೆಗಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆಯು ಸುಲಭವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸುವರ್ಣ ಚತುಷ್ಕೋನ ಮತ್ತು ಸೂಪರ್ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣ ಚತುಷ್ಕೋನ ಮತ್ತು ಸೂಪರ್ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆದಿವೆ. ಏಕೆ?

ಪಶ್ಚಿಮ ತೀರದ ಬಂದರುಗಳು	ಪೂರ್ವ ತೀರದ ಬಂದರುಗಳು
<ul style="list-style-type: none"> <li>• ಕಾಂಡ್ಲಾ</li> <li>• ಮುಂಬಯಿ</li> <li>• ನವಶೇವಾ(ಜವಹರ ಲಾಲ್ ನೆಹರು)</li> <li>• ಮರ್ಮಗೋವಾ</li> <li>• ನವ ಮಂಗಳೂರು</li> <li>• ಕೊಚ್ಚಿ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ತುತುಕುಡಿ</li> <li>• ಚೆನ್ನೈ</li> <li>• ಎನ್ನೋರ್</li> <li>• ವಿಶಾಖ ಪಟ್ಟಣ</li> <li>• ಹಾಲ್ದಿಯಾ</li> <li>• ಕೊಲ್ಕತ್ತಾ ಮತ್ತು ಪೋರ್ಟ್ ಬ್ಲೇರ್</li> </ul>

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ಬಂದರುಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ತೀರದ ಪ್ರಮುಖ ಬಂದರುಗಳಾವುವು?

- ವಾಯು ಸಾರಿಗೆಯ ಅತಿವೇಗದ ಸಾರಿಗೆಯಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಮತ್ತು ಟಪಾಲು ಸಾಗಿಸಲು ಬಹಳ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಸಾರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯ.
- ಸಮರ, ಪ್ರವಾಹ, ಭೂಕಂಪಗಳಂತಹ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಇದು ಬಹು ಉಪಯುಕ್ತ.
- ಭಾರತವು ವಿಶಾಲವಾದ ದೇಶವಾಗಿದ್ದು ವಾಯುಸಾರಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಪೂರಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವಾಯು ಸಾರಿಗೆಯ ಮಹತ್ವವೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವಾಯುಸಾರಿಗೆಯ ಉಪಯೋಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

- ಒಬ್ಬರಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಧ್ಯಮ ಎನ್ನುವರು.
- ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿ ನಿಯಮ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುತ್ತವೆ.
- ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಪತ್ತು ಮತ್ತು ವಿನಾಶಗಳು, ಹವಾಗುಣ ಮುನ್ನೂಚನೆಗಳನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿಯಲು ಸಹಾಯವಾಗುವುದು.
- ವ್ಯಾಪಾರ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಕೃಷಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ನೆರವಾಗುವುದು.
- ಮನರಂಜನೆ, ಪ್ರಪಂಚದ ದಿನನಿತ್ಯದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ.
- ಅಲ್ಲದೆ ದೇಶದ ಏಕತೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರತೆ ನಿರ್ವಹಣೆಗೂ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಪಾತ್ರವೇನು?

- ಆಕಾಶವಾಣಿ ಮತ್ತು ದೂರದರ್ಶನ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ.
- ದೇಶದ ಯಾವುದೇ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರು ಸಮಾಚಾರಗಳನ್ನು ಕೇಳಬಹುದು ಮತ್ತು ವೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು.
- ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತ.
- ರೈತರು ಕೃಷಿ ಸಮಸ್ಯೆ, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಬೆಲೆ, ಹವಾಗುಣ ಮುನ್ನೂಚನೆ, ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನಗಳ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವರು.
- ಶಿಕ್ಷಣ, ಮನರಂಜನೆ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ಆಧಾರಿತವಾದ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸುವವು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ದೂರದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಆಕಾಶವಾಣಿಗಳ ಉಪಯೋಗಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ದೂರದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಆಕಾಶವಾಣಿಗಳು ರೈತರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿವೆ?

- ಉಪಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಜಾಲಗಳು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬದಲಾವಣೆ ತಂದಿದೆ.
- ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಜಾಲವು ಅಂತರ್ಜಾಲ, ಇ-ಮೇಲ್ ಸೇವೆ, ಫ್ಯಾಕ್ಸ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಕೃತಕ ಉಪಗ್ರಹದ ಹಾರಾಟವು ಜಾಗತಿಕ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಧ್ಯಮದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಶಕೆಯೊಂದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ.
- ಭಾರತದ ಆಕಾಶವಾಣಿ ಮತ್ತು ದೂರದರ್ಶನಗಳ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಉಪಗ್ರಹ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹೆಚ್ಚು ನೆರವಾಗಿದೆ.
- ಭೌಗೋಳಿಕ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ವಿವರಣಾ ಸ್ಥಳಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಮತ್ತು ತಿಳಿಸುವ ಒಂದು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ.
- ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸಂಕೀರ್ತ ಆಧಾರಿತವಾಗಿದ್ದು ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲಿನ ಚರ, ಸ್ಥಿರ ವಸ್ತು ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ಥಾನ ನಿರ್ಧರಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ.
- ಇದರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಾಂಶ, ರೇಖಾಂಶ ಮತ್ತು ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟದಿಂದ ಎತ್ತರಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ ಸ್ಥಳ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುವುದು.
- ದೂರ ಸಂವೇದಿ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲಿನ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಸಂವೇದನೆಯ ಮೂಲಕ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ.
- ಇದು ಒಂದು ವಸ್ತು, ಸ್ಥಳ ಅಥವಾ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನೇರ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದದೆ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಮಾಧ್ಯಮ.
- ದೂರ ಸಂವೇದಿಯ ಮೂಲಕ ಬಾಹ್ಯ ಮತ್ತು ಉಪಗ್ರಹ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಉಪಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಜಾಲದಿಂದಾಗುವ ಅನುಕೂಲಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭೌಗೋಳಿಕ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಜಾಗತಿಕ ಸ್ಥಾನ ನಿರ್ಧಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳಿಂದ ಲಾಭಗಳೇನು?

**ಅಧ್ಯಾಯ-9**  
**ಭಾರತದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು**

- ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ನಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ.
- ಕೈಗಾರಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸರಕುಗಳ ಅವಲಂಬನೆ ಮತ್ತು ಆಮದು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.
- ರಾಷ್ಟ್ರದಾಯ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.
- ತಲಾದಾಯ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.
- ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯ ಗಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ.
- ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.
- ಜಿ.ಡಿ.ಪಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.
- ಜನರ ಜೀವನಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸುದಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಪಾತ್ರವೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು. ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಒಂದು ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮಹತ್ವವಹಿಸುವವು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ದೇಶವೊಂದರ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಹೇಗೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಒಂದು ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಹೇಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ ವಿವರಿಸಿ.

- ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುಗಳ ಸರಬರಾಜು
- ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಪೂರೈಕೆ
- ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
- ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸೌಲಭ್ಯ
- ಬಂಡವಾಳದ ಲಭ್ಯತೆ.
- ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಲಭ್ಯತೆ.
- ವಾಯುಗುಣ ಸೂಕ್ತವಾಗಿರಬೇಕು.
- ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳು ಉತ್ತಮವಾಗಿರಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸ್ಥಾನೀಕರಣವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಅಂಶಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಅಂಶಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವ ಅಂಶಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿರದೇ ಕೆಲವೇ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತಗೊಂಡಿವೆ. ಏಕೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಕೆಲವೇ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನೀಕರಣಗೊಂಡಿವೆ ಏಕೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವಬೀರುವ ಅಂಶಗಳಾವುವು?

- ಹೂಗ್ಲಿ - ಕೊಲ್ಕತ್ತ ಪ್ರದೇಶ
- ಮುಂಬಯಿ - ಪುಣೆ ಪ್ರದೇಶ
- ಅಹಮದಾಬಾದ್ - ವಡೋದರ ಪ್ರದೇಶ
- ಮಧುರೈ - ಕೊಯಮತ್ತೂರು- ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರದೇಶ
- ಛೋಟಾ ನಾಗಪುರ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿ ಪ್ರದೇಶ
- ದೆಹಲಿ - ಮೀರತ್ ಪ್ರದೇಶ
- ವಿಶಾಖಪಟ್ಟಣ - ಗುಂಟೂರು ಪ್ರದೇಶ
- ಕೊಲ್ಲಂ - ತಿರುವನಂತಪುರ ಪ್ರದೇಶ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ಕೈಗಾರಿಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸ್ಥಾನೀಕರಣದ ಅಂಶಗಳು ಪೂರಕವಾಗಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಾವುವು?

- ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನ ಕೈಗಾರಿಕೆಯನ್ನು 'ಮೂಲ ಕೈಗಾರಿಕೆ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

- ಏಕೆಂದರೆ- ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್, ರೈಲ್ವೆ ಎಂಜಿನ್, ಯಂತ್ರೋಪಕರಣ, ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ವಾಹನ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣ ಮೊದಲಾದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನ ಕೈಗಾರಿಕೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ಭಾರತದ ಅತಿ ಮುಖ್ಯ ಲೋಹಾಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ಅತಿ ಮುಖ್ಯ ಲೋಹಾಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಯಾವುದು? ಏಕೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನ ಕೈಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮೂಲ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆ?

- ಮೂಲ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುವಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.
- ಮುಖ್ಯ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲವಾದ ಕೋಕಿಂಗ್ ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.
- ಜಲ ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ
- ರೈಲು ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಬಂದರು ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆ.
- ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆ
- ಕಡಿಮೆ ಕೂಲಿಗೆ ದುಡಿಯುವ ನುರಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಲಭ್ಯತೆ.
- ಬಂಡವಾಳದ ಲಭ್ಯತೆ
- ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸೌಲಭ್ಯ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನ ಕೈಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಸ್ಥಾನೀಕರಣದ ಅಂಶಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ಮತ್ತು ಓಡಿಸ್ಸಾಗಳಲ್ಲೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿವೆ ಏಕೆ?

- ವಿಮಾನ, ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ವಾಹನಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವರು.
- ರೈಲು ಸಾರಿಗೆ, ಹಡಗು ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವರು.
- ಬಣ್ಣ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವರು.
- ಗೃಹ ಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವರು.
- ವಿದ್ಯುತ್ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುವರು.
- ವಿದ್ಯುತ್ ಕೇಬಲ್ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವರು.
- ಇದರ ರೇಕುಗಳನ್ನು ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್ ಮಾಡಲು ಬಳಸುವರು.
- ಉಕ್ಕು ಮತ್ತು ತಾಮ್ರದ ಬದಲಿ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಬಳಸುವರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಲ್ಯೂಮಿನಿಯಂನ ಉಪಯೋಗಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಲ್ಯೂಮಿನಿಯಂನಿಂದ ನಮಗಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಲ್ಯೂಮಿನಿಯಂ ಬಹುಪಯೋಗಿ ಲೋಹ. ಹೇಗೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಲ್ಯೂಮಿನಿಯಂನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಲ್ಯೂಮಿನಿಯಂ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಲೋಹ. ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿ.

- ಮೂಲ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುವಾದ ಕಚ್ಚಾ ಹತ್ತಿ ಸರಬರಾಜು.
- ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ
- ತೇವಾಂಶಭರಿತ ವಾಯುಗುಣವಿದೆ.
- ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆ
- ನುರಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಲಭ್ಯತೆ.
- ಬಂಡವಾಳದ ಲಭ್ಯತೆ
- ವಿಶಾಲ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸೌಲಭ್ಯ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನೀಕರಣ ಅಂಶಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಹಾಗೂ ಗುಜರಾತ್ ಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ ಏಕೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮುಂಬೈ ನಗರವು ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹತ್ತಿ ಜವಳಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಏಕೆ?

- ಮೂಲ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುವಾದ ಕಬ್ಬು ಸರಬರಾಜು
- ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ

- ಸುಲಭ ದರದ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಪಕ ಸಾರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯ
- ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ
- ಬಂಡವಾಳದ ಲಭ್ಯತೆ
- ವಿಶಾಲ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸೌಲಭ್ಯ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಕ್ಕರೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಸ್ಥಾನೀಕರಣವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಅಂಶಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಕ್ಕರೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಬ್ಬು ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೇ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿರಲು ಕಾರಣವೇನು?

- ಕಾಗದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುಗಳೆಂದರೆ: ಬಿದಿರು ಮತ್ತು ಮರದ ತಿರುಳುಗಳಂತಹ ಮೃದು ಮರಗಳ ವಸ್ತುಗಳು, ಸಬಾಯಿ ಮತ್ತು ಬಾಬರ್ ನಂತಹ ಹುಲ್ಲು
- ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಅರಣ್ಯದಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುಗಳ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಭತ್ತ, ಗೋಧಿ, ಬಾರ್ಲಿಹುಲ್ಲು, ಕಬ್ಬಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ಚಿಂದಿ ಕಾಗದ, ಚಿಂದಿಬಟ್ಟೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- “ಕಾಗದ ಕೈಗಾರಿಕೆಯು ಅರಣ್ಯ ಆಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆ” ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕಾಗದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುಗಳಾವುವು?

- ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ.
- ಅಧಿಕ ಉತ್ಪಾದಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.
- ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳಿಗಿಂತ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.
- ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.
- ಸಮಾಜಿಕ - ಆರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಸಾಧನವಾಗಿವೆ.
- ಭಾರತದಿಂದ ಸಾಪ್ಲೆವೇರ್ ವಸ್ತುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ರಫ್ತಾಗುತ್ತವೆ.
- ದೇಶಕ್ಕೆ ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯವು ಗಳಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಜ್ಞಾನಾಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಾಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆಯು ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಉದ್ಯಮವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವಿರಿ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತವು ಪ್ರಮುಖ ಜ್ಞಾನಾಧಾರಿತ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಲು ಉತ್ತಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿದೆ ಹೇಗೆ?

- ಸಾಪ್ಲೆ ವೇರ್ ಉದ್ಯಮದ ಉತ್ತೇಜನಕ್ಕಾಗಿ ದೇಶದ ವಿವಿಧೆಡೆ ಹಲವು ಸಾಪ್ಲೆ ವೇರ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪಾರ್ಕ್‌ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಸಾಪ್ಲೆ ವೇರ್ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುತ್ತಿದೆ ಹೇಗೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಾಪ್ಲೆ ವೇರ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪಾರ್ಕ್‌ಗಳನ್ನು ಏಕೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ?

## ಅಧ್ಯಾಯ - 11

### ಭಾರತದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಪತ್ತುಗಳು

- ಇವು ಸಾವು ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.
- ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.
- ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜಿಗೆ ಅಡಚಣೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ಇವು ಬೆಳೆಗಳು, ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸಸ್ಯವರ್ಗ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಕುಲಗಳಿಗೂ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಉಷ್ಣವಲಯದ ಆವರ್ತಮಾರುತಗಳು ಬಹಳ ವಿನಾಶಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಹೇಗೆ? ಸಮರ್ಥಿಸಿ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಉಷ್ಣವಲಯದ ಆವರ್ತ ಮಾರುತಗಳಿಂದಾಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

- ಅಧಿಕ ಉಷ್ಣಾಂಶ, ಪ್ರಶಾಂತ ವಾಯು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ತೇವಾಂಶಭರಿತ ವಾಯು, ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳು ಕಡಿಮೆ ಒತ್ತಡದ ಕೋಶವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತದೆ.
- ಕಡಿಮೆ ಒತ್ತಡಕೋಶದ ಸುತ್ತಲೂ ಸಾಪೇಕ್ಷವಾದ ಅಧಿಕ ಒತ್ತಡವಿರುತ್ತದೆ.
- ಸುತ್ತಲಿನ ಅಧಿಕ ಒತ್ತಡ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಕಡಿಮೆ ಒತ್ತಡದ ಕೇಂದ್ರದ ಕಡೆಗೆ ಚಕ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಾರುತಗಳು ಬೀಸುವುದರಿಂದ ಸೈಕ್ಲೋನ್‌ಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ.

- ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉಷ್ಣವಲಯದ ಸಮುದ್ರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಆವರ್ತಮಾರುತಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉಷ್ಣವಲಯದ ಸಮುದ್ರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಉಷ್ಣವಲಯದ ಸಮುದ್ರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೈಕ್ಲೋನ್‌ಗಳು ಸಂಭವಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸೈಕ್ಲೋನ್‌ಗಳು ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

- ಅರಣ್ಯನಾಶ
- ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ನೀರಾವರಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ
- ಒಡ್ಡು ಮತ್ತು ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳು ಒಡೆದು ಹೋಗುವುದರಿಂದ
- ಶೀಘ್ರಗತಿಯ ನಗರೀಕರಣ

- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಾನವ ಕೃತ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿ ಪ್ರವಾಹಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬಹುತೇಕ ಪ್ರವಾಹಗಳಿಗೆ ಮಾನವ ಕೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ?

- ಅತ್ಯಧಿಕ ಮಳೆ
- ಹಿಮಕರಗುವಿಕೆ
- ಆವರ್ತ ಮಾರುತ
- ಮೇಘಸ್ಫೋಟ
- ನದಿಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೂಳು ತುಂಬುವಿಕೆ
- ನದಿ ಸರಾಗವಾಗಿ ಹರಿಯಲಾರದಷ್ಟು ಅಡಚಣೆ.

- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಪ್ರವಾಹಗಳು ಉಂಟಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪ್ರವಾಹಗಳು ಸಂಭವಿಸಲು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿ.

- ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಬೆಳೆಸುವುದು.
- ವೇಗವಾದ ನೀರಿನ ಹರಿವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು.
- ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು.
- ಒಡ್ಡುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು.
- ಮನೂಚನೆ ಮತ್ತು ಸಕಾಲಿಕ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡುವುದು.

- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಮುಂಜಾಗ್ರತಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ

- ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕಾರಣಗಳು.
- ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳು ಸವೆತ ಕಾರ್ಯ
- ಅತ್ಯಧಿಕ ಮಳೆ.
- ಭೂಕಂಪಗಳು
- ಮಾನವ ಕೃತ್ಯಗಳು.
- ಅರಣ್ಯ ನಾಶ
- ರೈಲು ಮತ್ತು ರಸ್ತೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ.
- ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳು ಮತ್ತು ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆ.
- ಶೀಘ್ರಗತಿಯ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ.
- ಕಲ್ಲುಗಣಿಗಾರಿಕೆ.

- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಾನವಕೃತ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳೆರಡೂ ಭೂ ಕುಸಿತಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ ಸಮರ್ಥಿಸಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭೂಕುಸಿತಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

- ಇಳಿಜಾರನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವುದು.
- ಇಳಿಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಬಂಡೆಗಳು ಬೀಳದಂತೆ ತಡೆಯುವುದು.

- ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲು ಗಣಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ
- ಅರಣ್ಯೀಕರಣ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭೂಕುಸಿತವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭೂಕುಸಿತಕ್ಕೆ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.

- ಕಟ್ಟಡ ಮತ್ತು ಮರಗಳು ಕೊಚ್ಚಿಗೋಗುವುದು
- ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ರೈಲು ಮಾರ್ಗಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ
- ಜನರಿಗೆ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಮುದ್ರ ತೀರದ ಸವೆತದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕಡಲ ಕೊರೆತದಿಂದಾಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ.

- ಸಮುದ್ರ ಗೋಡೆ, ತಡೆಗಟ್ಟು ಮತ್ತು ಅಲೆತಡೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ
- ತೀರಗಳಲ್ಲಿ ಮರಳು ಮತ್ತು ಗಣಿಗಾರಿಕೆಗಳ ನಿಷೇಧ
- ಮ್ಯಾಂಗ್ರೋವ್ ಕಾಡುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಕಡಲಕೊರೆತವನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಹುದು.?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಮುದ್ರ ತೀರದ ಸವೆತವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಬಗೆ ತಿಳಿಸಿ.

- ಭೂ ಫಲಕಗಳ ಚಾಲನೆ.
- ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ
- ಶಿಲಾಸ್ತರಗಳ ಭಾಗ
- ಭೂಕುಸಿತ
- ಅಂತರ್ಗುಹೆ ಮೇಲ್ವಾಣಿಯ ಕುಸಿತ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕೃತ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿ ಭೂಕಂಪಗಳು ಹೇಗೆ ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಭೂಕಂಪಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಹೇಗೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭೂಕಂಪಕ್ಕೆ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕೃತ್ಯಗಳು ಕಾರಣವಾಗಿವೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿ.

- ಜೀವ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಗಳಿಗೆ ಹಾನಿ
- ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ
- ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತ
- ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜಿಗೆ ಅಡಚಣೆ
- ಬೆಳೆಗಳ ನಾಶ
- ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸಸ್ಯವರ್ಗ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಕುಲಕ್ಕೆ ಹಾನಿ
- ಮೂಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ವ್ಯತ್ಯಯ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಪತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಕಂಪವು ವಿನಾಶಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಏಕೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭೂಕಂಪವು ಬಹಳ ವಿನಾಶಕಾರಿಯಾದುದು. ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭೂಕಂಪದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ.

- ಭೂಕಂಪನ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಜನವಸತಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ನಿಷೇಧ
- ಭೂಕಂಪನ ನಿರೋಧಕ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಬಹುಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಕೈಬಿಡುವುದು
- ಬಾವಿಗಳ ಆಳ ಕೊರೆತವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವುದು
- ಅಣೆಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಜಲಾಶಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ನಿಷೇಧ
- ಅರಣ್ಯನಾಶ ಮತ್ತು ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪದ ಗಣಿಗಾರಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭೂಕಂಪನದ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಮುಂಜಾಗ್ರತಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭೂಕಂಪನ ಸಂಭವಿಸಿದ ನಂತರ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಸಲಹೆಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭೂಕಂಪನ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಅಗತ್ಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭೂಕಂಪದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಮಿತಿಗೊಳಿಸಲು ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

## ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ

### ಅಧ್ಯಾಯ-1

#### ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

- ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜ
- ಹೆಣ್ಣು ಭ್ರೂಣ ಹತ್ಯೆ
- ಹೆಣ್ಣು ಶಿಶು ಹತ್ಯೆ
- ಕೆಳಹಂತದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನ
- ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆ
- ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ
- ಜಾರಿಗೊಳ್ಳದೆ ಉಳಿದಿರುವ ಮಹಿಳಾಪರ ಕಾನೂನುಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪುರುಷರಷ್ಟೇ ಸಮಾನತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಕಾರಣಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದಂತಹ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಕಾರಣಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಕೆಳಹಂತದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕಾರಣವೇನು?

- ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳ ಪೂರೈಕೆ
- ಹೊಸ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಂಶೋಧನೆ
- ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
- ಬಂಡವಾಳ ಸಂಚಯನ
- ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ
- ವರಮಾನದ ಬದಲಾವಣೆ
- ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅಭಿರುಚಿಯಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ನಿಂತ ನೀರಾಗಿರದೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಒಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಸದಾ ಚಲನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ.

- ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ
- ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಡೆ ಸಾಗಲು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನ
- ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅನಭಿವೃದ್ಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಏಕೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅನಭಿವೃದ್ಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲು ಕಾರಣವೇನು?

- ಒಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಜನರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ತಿಳಿಯಲು ಸಹಾಯಕ
- ದೇಶದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಜೀವಿತಾವಧಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.
- ಇದು ದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ತಲಾ ವರಮಾನವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಒಂದು ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅಳಿಯುವಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ರಚನೆಯು ಅಗತ್ಯ ಏಕೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಒಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ಆ ದೇಶದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಧನೆಗಳ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ. ಹೇಗೆ?

- ತಲಾ ವರಮಾನವು ಒಂದು ದೇಶದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನೈಜ ವರಮಾನವಾಗಿರದೇ ಸರಾಸರಿ ಆದಾಯವಾಗಿದೆ.
- ಇದು ದೇಶದ ಜನರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆದಾಯವಲ್ಲ
- ಇದು ಜನರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿಲ್ಲ

- ಜನರ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿಲ್ಲ
  - ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ತಲಾವರಮಾನವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನೈಜ ಮಾಪಕವಾಗಲಾರದು.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ತಲಾ ಆದಾಯವು ದೇಶದ ನೈಜ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಾಪಕವಾಗಲಾರದು. ಏಕೆ?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ತಲಾ ಆದಾಯವನ್ನು ಬಳಸಿ ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅಳೆಯುವುದು ಸಮಂಜಸವಲ್ಲ. ಏಕೆ?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ತಲಾ ಆದಾಯದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ದೇಶದ ನೈಜ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಾಪನ ಸಮಂಜಸವಲ್ಲ. ಏಕೆ?

- ಹಣಕಾಸಿನ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.
- ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕುರಿತು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.
- ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕ್ರೋಢೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.
- ಲೆಕ್ಕ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.
- ಮಹಿಳೆಯರು ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.
- ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಉಳಿತಾಯದ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದೆ.
- ಮಹಿಳೆಯರ ಘನತೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಮೂಹಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಮತ್ತು ಘನತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ. ಹೇಗೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳು ಪೂರಕವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳ ಪಾತ್ರವೇನು?

- ಮಾಪನದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವರಮಾನವು ಒಟ್ಟು ಜನರ ವರಮಾನವಾಗಿದೆ.
- ವರಮಾನ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
- ಆದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವರಮಾನದ ಹೆಚ್ಚಳದ ಜೊತೆಗೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಹೆಚ್ಚಳವೂ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಇದು ವಾಸ್ತವ ಪ್ರಗತಿಯ ಚಿತ್ರಣ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ.
- ವಿಭಿನ್ನ ವರಮಾನ ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.
- ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವರಮಾನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸೂಚಿಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವಿಭಿನ್ನ ವರಮಾನ ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವರಮಾನವು ಸೂಕ್ತವಾದುದಲ್ಲ. ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವರಮಾನದಿಂದ ವಿಭಿನ್ನ ವರಮಾನ ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಾಪನ ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ. ಕಾರಣವೇನು?

## ಅಧ್ಯಾಯ-2 ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

- ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
- ಔದ್ಯಮಿಕ ಸರಕು ಸೇವೆಗಳ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ಹೆಚ್ಚಳ
- ಅಧಿಕ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿ
- ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಹೆಚ್ಚಳ
- ಕೆಲಸದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಳ
- ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
- ಬಡತನ ಪ್ರಮಾಣದ ಇಳಿಕೆ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಏನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಗ್ರಾಮಗಳ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ನಾಂದಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯು ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವಿರಿ?

- ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

- ಸಾಕ್ಷರತೆ ಅದರಲ್ಲೂ ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರತೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಕೌಶಲಾಭಿವೃದ್ಧಿ
- ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯದ ಸುಧಾರಣೆ
- ಭೂ ಸುಧಾರಣೆ
- ಸ್ಥಳೀಯ ಉತ್ಪಾದಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ:
- ವಿದ್ಯುತ್ ಶಕ್ತಿ, ನೀರಾವರಿ, ಹಣಕಾಸು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ, ಸಾರಿಗೆ, ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯ ಯೋಜನೆಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಇರುವ ಅವಶ್ಯಕ ಕ್ರಮಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕವಾಗುವ ಅಂಶಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಕ್ರಮಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ನಿವು ಸೂಚಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳಾವುವು?

- ಗ್ರಾಮದ ಆಡಳಿತಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರೇ ವಹಿಸಿಕೊಡುವುದು.
- ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಜನರ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಯು ಹೆಚ್ಚುವಾಗುತ್ತದೆ.
- ಗಾಂಧೀಚಿರವರು ಇದನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಸ್ವಾರಾಜ್ಯ ಎಂದು ಕರೆದರು.
- ಶೋಷಣೆಗಳನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತದೆ.
- ಮಾನವನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಘನತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸುತ್ತದೆ.
- ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗಾಂಧೀಚಿರವರ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವಿಕೇಂದ್ರಿಕರಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಧಿಕಾರ ವಿಕೇಂದ್ರಿಕರಣವು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯ ಹೇಗೆ?

- ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಗಳು ಮೂರು ಹಂತದ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದ್ದು ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯು ಅದರ ತಳಹದಿಯಾಗಿದೆ.
- ನೇರ ಹಾಗೂ ನಿಯಮಿತ ಚುನಾವಣೆಗಳು
- ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ,ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ,ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ ಸ್ಥಾನ ಮೀಸಲಾತಿ
- ಹಣಕಾಸು, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ, ಮುಂಗಡಪತ್ರ ಮಂಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಲೆಕ್ಕ ಪರಿಶೋಧಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳ ನೀಡಿಕೆ
- ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಾಹಕ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ನೀಡಿಕೆ ಮತ್ತು
- ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸುವಾಗ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಕಟ್ಟು ನಿಟ್ಟಿನ ಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ವಿಸರ್ಜನೆಗೊಂಡ ಆರು ತಿಂಗಳ ಒಳಗೇ ಕಡ್ಡಾಯ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸುವುದು

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತವು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕ್ರಮಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತವು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದೆ. ಈ ಹೆಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

- ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.
- ಮಾನವಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು.
- ಉದ್ಯೋಗವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- ಕೃಷಿಗೆ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ದೊರಕಿಸುವುದು.
- ಗೃಹಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ.
- ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನೆ.
- ನಿರುದ್ಯೋಗವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದು.
- ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು.
- ಅರ್ಹರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪಾತ್ರ ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ . ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳ ಕೊಡುಗೆಯೇನು?

- ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಬಲೀಕರಣ
- ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ
- ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಉಳಿತಾಯಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ
- ಸ್ವ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಾಲ ನೀಡುವುದು
- ಕುಡಿತ ಜೂಜು ಮುಂತಾದ ದೃಷ್ಟಿಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ
- ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ,ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗುಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳನ್ನಾಗಿಸಿದೆ. ಹೇಗೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳ ಪಾತ್ರವೇನು?

- ಕೃಷಿಯ ಸ್ಥಗಿತ ಮತ್ತು ನಿಧಾನಗತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಡತನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೃಷಿಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ ಏಕೆ?

- ಆಶ್ರಯ ಯೋಜನೆ
- ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ
- ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ -ವಾಲ್ಮಿಕಿ ಯೋಜನೆ
- ಇಂದಿರಾ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವಸತಿ ಹೀನರಿಗೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಕೊಡಲು ಸರ್ಕಾರ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.

## ವ್ಯವಹಾರ ಅಧ್ಯಯನ

### ಅಧ್ಯಾಯ-1

### ಬ್ಯಾಂಕಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳು

- ಹಣದ ವಹಿವಾಟು ನಡೆಸುತ್ತದೆ.
- ಬ್ಯಾಂಕು ವ್ಯಕ್ತಿ/ ಸಂಸ್ಥೆ/ ಕಂಪನಿ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಠೇವಣಿ ಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.
- ಸಾಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ.
- ಪಾವತಿ ಮತ್ತು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆಯುವುದು.
- ಏಜೆಂಟರ ನಿಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಉಪಯುಕ್ತ ಸೇವೆಗಳು
- ಲಾಭ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ಮನೋಭಾವನೆ
- ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಕೊಂಡಿ
- ನಿರಂತರ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುವ ಕಾರ್ಯಗಳು
- ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ವ್ಯವಹಾರ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ಯಾಂಕಿನ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ಯಾಂಕಿನ ವ್ಯವಹಾರವು ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ಗುಣ ಲಕ್ಷಣಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸಲು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು ಯಾವುವು?

- ಜಮಾ ಕಾರ್ಡುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು.

- ಖಾಸಗಿ ಸಾಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದು.
- ಪರಸ್ಪರ ನಿಧಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು.
- ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು.
- ಮನೆ ಕಟ್ಟಲು ಮತ್ತು ವಾಹನ ಖರೀದಿಸಲು ಸಾಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದು.
- ಭದ್ರತಾ ಅಥವಾ ರಕ್ಷಣಾ ಕಪಾಟುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು.
- ಸಹಿ ಗಳಿಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹಾಕುವುದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ಯಾಂಕು ಸಲ್ಲಿಸುವ ಸೇವೆಗಳಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡಬಹುದಾದ ಸೇವೆಗಳು ಯಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ನೀಡುವ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ.

- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉಳಿತಾಯ ಪತ್ರ ನೀಡುವುದು.
- ಅಂಚೆ ಉಳಿತಾಯ ಖಾತೆಗಳು ತೆರೆಯಬಹುದು.
- ಕಿಸಾನ್ ವಿಕಾಸ ಪತ್ರ ವಿತರಿಸುತ್ತದೆ.
- ಆವರ್ತ ಠೇವಣಿ ಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಬಹುದು.
- ಅಂಚೆ ವಿಮೆ ಮಾಡಿಸಬಹುದು.
- ನಿವೃತ್ತಿ ವೇತನ ಪಡೆಯಬಹುದು.
- ಹಣವನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಅಂಚೆ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಭಾರತದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಅಂಚೆ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ವರವಾಗಿದೆ ಹೇಗೆ? ವಿವರಿಸಿ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿಗಳು ಒದಗಿಸುವ ಸೇವೆಗಳು ಯಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿಗಳು ಅನೇಕ ಹಣಕಾಸಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಸಹ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

- ಜನರ ಹಣವನ್ನು ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ವೇತನ ಪಡೆಯುವವರು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರು ಮತ್ತು ಪಿಂಚಣಿದಾರರು ಖಾತೆಯನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ.
- ಸರ್ಕಾರ ನೀಡುವ ರಿಯಾಯಿತಿ ಧನಸಹಾಯ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ ನೇರವಾಗಿ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವುದು.
- ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿತಾಯ ಖಾತೆ ತೆರೆಯುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೇರಳವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿತಾಯ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೇರಳವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಕಾರಣ ಕೊಡಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿತಾಯ ಖಾತೆ ತೆರೆಯುವ ಉದ್ದೇಶವೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿತಾಯ ಖಾತೆ ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ?

- ಯಾವ ವಿಧದ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಯನ್ನು ತೆರೆಯಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು.
- ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವುದು.
- ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಅರ್ಜಿ ಖಾತೆ ತೆರೆಯುವ ಲೆಕ್ಕ ನಮೂನೆಯನ್ನು ತುಂಬುವುದು.
- ಪರಿಚಿತರ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ಕೊಡುವುದು.
- ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆ ತೆಗೆಯುವ ನಮೂನೆಯನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವುದು.
- ಬ್ಯಾಂಕ್ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು.
- ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಠೇವಣಿಯನ್ನು ತುಂಬುವುದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆ ತೆರೆಯಲು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆ ತೆರೆಯುವ ಕ್ರಮಾನುಗತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆ ತೆರೆಯಲು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಕ್ರಮಗಳು ಯಾವುವು?

- ಹಣದ ಭದ್ರತೆ ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ.
- ಹಣದ ಪಾವತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

- ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.
- ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಸುಗಮವಾಗಿ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ಭದ್ರತಾ ಕಪಾಟಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.
- ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಯು ಹಣವನ್ನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆ ತೆರೆಯುವುದರಿಂದ ಆಗುವ ಅನುಕೂಲಗಳು ಯಾವುವು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆ ಅನುಕೂಲಕರ ವಾದದ್ದು ಹೇಗೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆ ತೆರೆಯುವುದರಿಂದ ಆಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆ ತೆರೆಯುವುದರಿಂದ ಆಗುವ ಉಪಯೋಗವೇನು?

#### ಅಧ್ಯಾಯ-4

### ಗ್ರಾಹಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆ

- ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಸ
- ಅಳತೆ ಮತ್ತು ತೂಕದಲ್ಲಿ ಮೋಸ
- ಗುಣಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮೋಸ
- ತಪ್ಪು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವುದು
- ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಹಕರು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಕಷ್ಟಗಳೇನು?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಇಂದು ಗ್ರಾಹಕನು ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಏನೆಲ್ಲಾ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

- ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಸರಕು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವವನನ್ನು ಗ್ರಾಹಕ ಎನ್ನುವರು
- ಉತ್ಪಾದಕರು ಗ್ರಾಹಕನನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸರಕು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವರು.
- ಗ್ರಾಹಕರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು ಉತ್ಪಾದಕರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಗ್ರಾಹಕನನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ರಾಜ ಎನ್ನುವರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಹಕನನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ರಾಜ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಏಕೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- “ಗ್ರಾಹಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ರಾಜ” ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

- 1962ರ ಮಾರ್ಚ್ 15 ರಂದು ಅಂದಿನ ಅಮೇರಿಕಾದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದ ಜಾನ್ ಎಫ್ ಕೆನಡಿಯವರು ಅಲ್ಲಿನ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸಾಕ್ಷರತೆ, ಮಾಹಿತಿ, ನಿವೇದನೆ, ಪರಿಹಾರ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ವಿಧೇಯಕವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರು.
- ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಮಾರ್ಚ್ 15 ರಂದು ವಿಶ್ವ ಗ್ರಾಹಕರ ಹಕ್ಕುಗಳ ದಿನವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವು ಮಾರ್ಚ್ 15 ರಂದು ವಿಶ್ವ ಗ್ರಾಹಕರ ಹಕ್ಕುಗಳ ದಿನ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವಿಶ್ವ ಗ್ರಾಹಕರ ಅಂದೋಲನದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ 15 ಮಾರ್ಚ್ 1962 ಮಹತ್ವದ ದಿನ. ಏಕೆ?

- ಸರಕುಗಳ ವಿಕ್ರಯದ ವಿರುದ್ಧ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವ ಹಕ್ಕು
- ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕು
- ವಸ್ತುಗಳ ಆಯ್ಕೆಯ ಹಕ್ಕು
- ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಲಿಸುವ ಹಕ್ಕು
- ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಪರಿಹಾರ ಕೇಳುವ ಹಕ್ಕು
- ಗ್ರಾಹಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕು
- ವಂಚನೆ/ಮೋಸದ ವಿರುದ್ಧದ ಹಕ್ಕು
- ಜೀವನ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕು
- ಸುರಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡುವುದು.
- ಅಪಾಯಕಾರಿ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ತಪ್ಪಿಸುವುದು.
- ಅನುಚಿತ ವ್ಯವಹಾರ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದು.
- ಗುಣಮಟ್ಟ, ತೂಕ, ಅಳತೆ, ಬೆಲೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಗಾ ವಹಿಸುವುದು.
- ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕೊಡಿಸುವುದು.

- ಗ್ರಾಹಕರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಹಕರ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳೇನು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಹಕರ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆಯಿಂದ ನಮಗಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳೇನು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಹಕರ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆಯು ಮಹತ್ವ ಪಡೆದಿದೆ ಏಕೆ?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಹಕರ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆಯು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ನೀಡಿರುವ ಹಕ್ಕುಗಳಾವುವು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಹಕರ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆಯು ಗ್ರಾಹಕರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಹಕರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಕರ ರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆ 1986 ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ ಏಕೆ?

- ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೂ ಒಂದು ವೇದಿಕೆ ಇರುತ್ತದೆ.
- ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನಾಮಾಂಕಿತಗೊಂಡ ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಆಹವತೆಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ಇಬ್ಬರು ಸದಸ್ಯರಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಮಹಿಳೆಯಾಗಿರುವಳು.
- ಈ ವೇದಿಕೆಯು 20 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರದ ಗ್ರಾಹಕರ ದೂರುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಜಿಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಹಕರ ವೇದಿಕೆಯ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಜಿಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಹಕರ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿ.

- ರಾಜ್ಯ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನಿವೃತ್ತ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಲೀ/ ಹಾಲಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ಇಬ್ಬರು ಸದಸ್ಯರಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಮಹಿಳೆಯಾಗಿರುವಳು.
- 20 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಒಂದು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿವರೆಗಿನ ಗ್ರಾಹಕ ದೂರುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ರಾಜ್ಯ ಗ್ರಾಹಕರ ಆಯೋಗದ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ರಾಜ್ಯ ಗ್ರಾಹಕರ ಆಯೋಗ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿ.

- ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಒಬ್ಬ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ನಾಲ್ಕು ಜನ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದು ಇವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ಒಂದು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮೌಲ್ಯದ ದೂರುಗಳನ್ನು ಇತ್ಯಾರ್ಥ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಹಕರ ಆಯೋಗದ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಹಕರ ಆಯೋಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

- ದೂರುಗಳನ್ನು ಕೈ ಬರಹ/ ಬೆರಳಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ನೀಡುವುದು.
- ದೂರು ಕೊಡುವವನ ಪೂರ್ಣ ವಿಳಾಸ ಇರಬೇಕು.
- ವ್ಯಾಪಾರಿಯ/ ಪೂರೈಕೆದಾರನ ಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿ ಇರಬೇಕು.
- ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಬೆಲೆ ಎಷ್ಟು ತಿಳಿಸಬೇಕು.
- ವಸ್ತುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ರಶೀದಿ/ ಬಿಲ್ಲು ಇರಬೇಕು.
- ದೂರಿಗೆ ನೋಂದಾವಣಿ ಶುಲ್ಕವಿರುವುದಿಲ್ಲ.
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ವ್ಯಾಪಾರಿಯಿಂದ ಮೋಸಹೋದ ಗ್ರಾಹಕನು ಪರಿಹಾರ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧತೆಗಳಾವುವು?
- ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಗ್ರಾಹಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ದೂರಿನಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳಾವುವು?

# ವಿಜ್ಞಾನ

ಜಿಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ  
ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು